

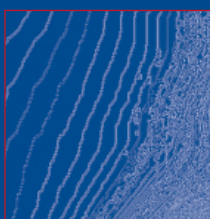
Kulturně společenský časopis
2016 • 4
na internetu

DOBŘÁ ADRESA

Z obsahu

Duta

Kučera

Šofar

Sacks

Berlin Stadtb.
via Děčín-Schöna-Dresden
Platí 2 měsíce Gültig 2 Monate
2. třída - Klasse
Rbl 8,61 ½ 4,1
Kčs 86,10 ½ 43,10
Praha hl. n. Z3

Obsah:

Jágr 68

Michal Šanda: **Z antikvariátních banánovek – Ferdinand Vondráček v Terstu** (4)

Jakub Šofar: **Bazos.cz** (9)

Nalezeno v knize (10)

Hašek 39

Zase něco ke čtení či spíše o čtení (12)

Vladimír Novotný: **Příběh obyčejného člověka (nad knihou Jana Faktora Jiříkovy starosti o minulost)** (14)

Nakladatelství Academia doporučuje – Jiřina Šedinová: David Gans (16)

Nakladatelství dybbuk chystá – Oliver Sacks: Věčnost (18)

Štěpán Kučera: **Jidáš byl ufon** (20)

Wagner a Liszt v Piešťanech (24)

Růžička 17

Mircea Dan Duta: **Básně** (26)

Pavel Březenský: **Otevřu si láhev cuvée** (30)

G. S. Evans: **Magritty** (32)

Michal Lorenc: **Jízlivosti** (34)

Vojtěch Šarše: **Bezmocnosti** (38)

Otto Hejnic: **Richard Swing** (42)

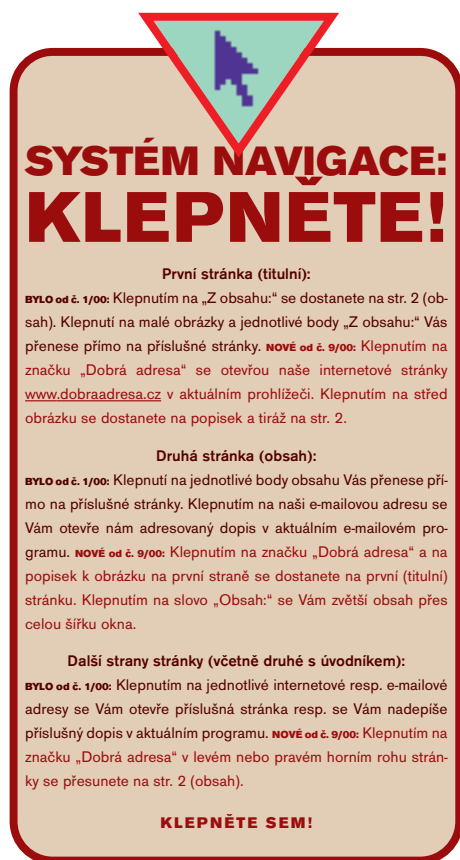
Reichel 21

Pavel Herot: **Fotografiky** (46)

Michal Šanda: **Prokopské a Dalejské údolí** (52)

Lepenkové jízdenky (62)

Jakub Šofar: **Z Vietnamu (I)** (64)

SYSTÉM NAVIGACE: KLEPNĚTE!

První stránka (titulní):
BYLO od č. 1/00: Klepnutím na „Z obsahu:“ se dostanete na str. 2 (obsah). Klepnutí na malé obrázky a jednotlivé body „Z obsahu:“ Vás přenesou přímo na příslušné stránky. NOVÉ od č. 9/00: Klepnutím na značku „Dobrá adresa“ se otevřou naše internetové stránky www.dobraadresa.cz v aktuálním prohlížeči. Klepnutím na střed obrázku se dostanete na popisek a tiráž na str. 2.

Druhá stránka (obsah):
BYLO od č. 1/00: Klepnutí na jednotlivé body obsahu Vás přenesou přímo na příslušné stránky. Klepnutím na naši e-mailovou adresu se Vám otevře nám adresovaný dopis v aktuálním e-mailovém programu. NOVÉ od č. 9/00: Klepnutím na značku „Dobrá adresa“ a na popisek k obrázku na první straně se dostanete na první (titulní) stránku. Klepnutím na slovo „Obsah:“ se Vám zvětší obsah přes celou šířku okna.

Další strany stránky (včetně druhé s úvodníkem):
BYLO od č. 1/00: Klepnutím na jednotlivé internetové resp. e-mailové adresy se Vám otevře příslušná stránka resp. se Vám nadepíše příslušný dopis v aktuálním programu. NOVÉ od č. 9/00: Klepnutím na značku „Dobrá adresa“ v levém nebo pravém horním rohu stránky se přesunete na str. 2 (obsah).

KLEPNĚTE SEM!

Na titulní stránce: Jaromír Jágr

Dobrá adresa, kulturně-společenský časopis na internetu, číslo 4, rok 2016, ročník 17. E-mail: dobraadresa@dobraadresa.cz. Vydávají Přátelé Dobré adresy. Šéfredaktor: Michal Šanda. Redakce: Václav Dvořák, Štefan Švec, Jakub Tayari, Martin Vokurka. Grafická úprava a výtvarná redakce: Jakub Tayari. Výstavba internetových stránek: Libor Koudela. Neoznačené fotografie archiv redakce, kresby Corel Corporation. Časopis vychází s laskavou podporou Ministerstva kultury České republiky. Redakcí nevyžádané rukopisy, kresby a fotografie se nevracejí. Technická podpora studio Grafín a FirstNet, a. s. Časopis je excerpcován Ústavem pro Českou literaturu AV ČR. ISSN 1804-963X

Někdo se možná pozastaví nad tím, proč je na obálce literárního časopisu hokejista Jaromír Jágr. Odpověď je nasnadě. Jeho postup historickými statistikami NHL připomíná dobrodružný román. Vítězství na Olympijských hrách, titul mistra světa a zisk Stanley Cupu, to je pohádka. A Jágrovy góly? Jedna báseň!

Michal Šanda

N Foto- aha aktu- ře alita

Foto Michal Šanda

Pomník stromu

Z antikvariátních banánovek

J
ágr
68

Ferdinand
Vondráček se
narodil roku 1873
v Kostelci nad
Černými Lesy.

S podnikáním začal
v rodinné firmě
Černokostecká

hrnčířská továrna Alois Vondráček

& spol., kterou zmodernizoval a rozšířil. Kromě toho založil v roce 1908 firmu Černokostecká továrna kávových náhražek. V roce 1920 se definitivně přeorientoval na keramiku a zasloužil se o to, že se v Kostelci začala vyrábět nástěpná fajáns. Ve spolupráci se vzorkovnou Družstevní práce (Krásné jizby) navrhl čajový servis z polévané červenice – klasické dílo českého funkcionalismu. Přes četné úspěchy Černokostecká hrnčířská továrna zkrachovala. František Vondráček zemřel roku 1939.

Ferdinand Vondráček v Terstu

Podmínky dodací a platební. :: ::

Veškeré zboží zasílám franko a vycením buď poštou neb drahou.
Lhůtu k placení povolují 4 měsíce — tedy po úplném se přesvědčení o dobré jakosti dodaného zboží.
Nehodící se zboží přijmu na své útraty zpět neb vyměním.

Důležité upozornění:

Každý objednatel, který činí první zakázku, račiž udati své povolání.
Káva zámorská posílá se v balíčcích po 4%, kg čisté váhy, káva žitná a fíková po 5 kg.

Veškeré objednávky a platy buďtež mně adresovány do Terstu, kde je ústřední kancelář a sklady. Z mé továrny v Černém Kosteclu u Prahy vyřizují pouze zásilky výrobků žitné a fíkové kávy a zásilky pražených káv zámorských.

Veškeré ostatní zboží pak se přímo z Terstu rozesílá.

Nákupy ve velkém.

Cestujících zásadně nedržím, proto na požádání vždy franko a zdarma předložím vzorky vyzkoušených a spolehlivých druhů káv s udáním nejlevnější ceny, vyplaceno a vyceněno na každou nádražní stanicí.

Obchod budoucnosti —

přímé spojení s konsumentem!

Vaše Blahorodi!

Následující stránka tohoto cenníku naznačuje zcela jasně, proč můj závod během poměrně krátké doby světově známým se stal a proč vyšinul se na první místo mezi zasilatelskými závody tohoto oboru.

Odběratelé moji — jichž je dnes ve všech zemích říše rakousko-uherské i za hranicemi imposantní počet — požívají mimo jiných i tu cennou výhodu, že nakoupí levně s první ruky po přívosu z krajin zámorských, pomíjejíce veškeré prostředníky a překupníky.

Žádaje uctivé o lask. Vaši objednávku,

znamenanám v hluboké úctě a oddanosti

Terstský závod kávy Ferdinand Vondráček

Lhůta k placení 4 měsíce — tedy po úplném se přesvědčení o dobré jakosti dodaného zboží.

NAMNOZE DOSUD STÁVAJÍCÍ ZVYKLOST STYKŮ OBCHODNÍCH.

MODERNÍ OBCHOD — PŘÍMÉ SPOJENÍ S KONSUMENTEM.

Zámořské, nepražené kávy.

Cenník Vondráčkových káv pro zásilky poštovní.

Santos Bourbon	
Columbia velejemná	
Primes specialita velkozrná	
Costa Rica	
Quatemala Champerico	
Portoriko San Juan	
Portoriko Jauco	
Portoriko zvláštnost Piraldi	
Malabar Sultana	
Savanilka chutná	
Jáva Malang zelená	
Jáva žitná a hnědá Preanger	
Menádo žitná a hnědá stará	
Menádo velkozrná zelená	
Kuba silně aromatická	

CENY.
Dnes jest úspornější voliti jen lepší druhy káv, poněvadž rozdíl cen je nepatrný a cío i dovozně stejné.

Zámořské surové kávy ušlechtilé chuti dodávám dnes za následující ceny:

Korun 1-45, 1-50, 1-55, 1-60, 1-65, 1-70, 1-75, 1-80, 1-85, 1-90 a 2-— za 1/2 kg a účtuji za poštovné a obal 85 hal. za žoček ve váze 4%, kg čisté váhy.

Volbu druhu kávy ponechte dnes laskavě mé odborné znalosti; račte jen udati cenu a buďtež ujistěn, že Vám zašlu z mého skladu to nejlepší.

Zámořské, nepražené kávy.

Veškeré druhy se zárukou jemné a vydatné chuti.
Lhůta k zaplacení během 3 měsíců po úplném se přesvědčení
o jakosti a levné ceně. — Zboží se nehodící možno zpět vrátiti.

Mokka arabská Hadaidi . . . . .
Mokka pravá Gibelli . . . . .
Ceylon vzácný Plant. Coorg . . . . .
Ceylon high grown . . . . .
Angostura velkozrnná . . . . .

Kávy perlové.

Portoriko krásná . . . . .
Ceylon . . . . .

Terstské speciality.

Honduraz Vera Paz . . . . .
Nuova Granada . . . . .

CENY.
Dnes jest úspornější voliti jen lepší
druhy káv, poněvadž rozdíl cen je
nepatrný a clo i dovozné stejné.

Zámořské surové kávy ušlechtilé chuti dodávám dnes za následující ceny: **Korun 1,45, 1,50, 1,55, 1,60, 1,65, 1,70, 1,75, 1,80, 1,85, 1,90 a 2,-** za 1/4 kg a účtuji za poštovné a obal 85 hal. za žoček ve váze 4 1/2 kg čistě váhy. Volbu druhu kávy ponechte dnes laskavě mé odborné znalosti; račte jen udati cenu a buďte ujisti, že Vám zašlu z mého skladu to nejlepší.

Pražidla:

Vzorná, pevná, krytá pražidla (as na 1/4 kg) s upotřebením denaturovaného líhu za 3 K franko.

Vondráčkovy pražené kávy zámořské, směsi ušlechtilých druhů.

Objednávky a platy buďtež řízeny do Terstu.

Výprava káv pražených děje se výhradně z mé
černokostelecké parní velkopražírny na kávu.

Káva pražená.

Cís.		Kor.
0	Santos čistý	1,70
1	Středoamerická chuťná	1,80
2	Středoamerická velkozrnná, lahodná	1,90
3	Nejoblíbenější směs Vondráčkova	2,-
4	Vzácné Haiti a St. Jago	2,10
5	Arom. směs Novogranada a Mokka arab.	2,20
6	Nejjemnější Missoir a modrá Jáva západ. indická	2,30
7	Vzácné Piraldy s příměsí Soemaniku	2,40
8	Těžký velkozrnný Ceylon spec. Plant.	2,40
9	Prima arom. perličky čisté	2,-
10	Jemná indická perlová, velkozrnná	2,20
11	Ceylonské perličky	2,40

za 1/2 kg v žočkách po 4 1/2 kg čistě váhy franko a vyplaceně poštou.
Lhůta k placení dle libosti během 3 měsíců.

**Pro velké dodávky po dráze
zvláštní levné nabídky. ::::**

Kávy pražené v žočkách po 4 1/2 kg lze doporučiti pouze pro větší domácnosti. Kde spotřeba kávy jest menší, tam doporučuji
☐ zvlášť výhodnou kolekci na vedlejší straně popsanou. ☐

KOLEKCE zvláště výhodná pro
menší domácnosti:

Balíček 5 kg brutto obsahující:

2 kg čerstvé aromatické pražené kávy
dle výběru z ceníku na přední straně uvedeného.

1 1/2 kg Vondráčkovy žitné kávy »Miramar« a 40 hal. 1/2 kg a

1 kg Vondráčkovy pravé líkové kávy
a 45 hal. 1/2 kg, franko každá pošta v Rakousko-Uhersku.

VÁŘENÍ KÁVY. Příprava vaření kávy vyžaduje náležitou pozornost. Přes rozebranou kávu (dávka dle zkušenosti hospodyně), kterou jsme zatím v konvici k spaření kávy připravili, jest nutno přelíti vodu prudce kлокотem se vařící! Protékání vřelého odvaru má se díti pozvolna. Doporučuje se k spaření (přelévání) kávy zrnkové konvice se sítkem porcelánovým neb emailovým. Naprosto se nedoporučuje k spaření kávy zrnkové násy do varu v hrnci neb spaření obsah kávy v pytlíku plátěném.

Čerstvě vařená káva se ihned nalévá, neboť dlouhým stáním dobrá chuť kávy velice trpí.

DOMÁCÍ PRAŽENÍ. Na stroiku ku pražení kávy s upotřebením tepla líhového lze kávu následovně vzorně upražit: Plechová nádržka naplní se denaturovaným líhem a vloží se postranním otvorem do schránky. Bublín naplní se kávou as z polovice, vloží se dovnitř, schránka se přiklopí a počne se volně točiti. Když se káva dopraží a začne praskati, jest nutno točení poněkud zrychlit. Než dosáhne se nutná praxe, třeba se podívati 2-3krát na kávu v bubínku; je-li pak již barvy červenohnědé (nikoliv snad žluté, nedopražené, neb tmavě spálené) může se káva k vychlazení vysypati.

Vzorná, pevná, krytá pražidla (as na 1/4 kg) s upotřebením denatur. líhu za 3 K franko.

VONDRÁČKOVY ČAJE

PRAVÉ ČÍNSKÉ, INDICKÉ I KARAVANNÍ,
vesměs chutné a čerstvé druhy.

Ceny za 1/2 kg.

Dobré Congo	K 2,40
Souchong cisařský	3,-
Kaisow Congo	4,-
Směs výtečná	3,50
Ruský karavanní	4,20
*Mandarin pravý	4,80
*Souchong-Peking	5,40
Moning nej. arom.	3,60
Pecco bílý květ (jen na směs se hodící)	7,-
Ceylonský silný	4,-
Zlomkový čaj (bez prachu, směs různých la. druhů)	2,20
Pecco Melange	3,75
*Ceylon Orange Pekoe	6,-
Pecco bílý květ Imperial (jen na směs)	8,50

Zvláštní vybrané, nejjemnější čajové směsi.

*Směs čínská	K 5,50
*Směs Himalaya	6,-
*Směs ruská Sansinskí	6,50
*Směs anglická five o'clock tea	9,-
*Směs Asámská, silná	7,-
*Směs Indická	8,-
*Směs světznámá Karlovarská	8,50

* označené čaje jsou výhradně baleny ve vkusných plechových krabičkách a sice po 1/8, 1/4, 1/2 a 1 kg.

PŘÍPRAVA ČAJE. Pro každý jednotlivý šálek vezme se do připravené ohřáté konvice, načež se polévá čerstvě se vařící vodou. Nechá se potom 4-5 minut stát a nalévá se do šálků.

Cenník speciálního rumu z Jamaiky na str. 9-10.

Vondráčkova VANILKA.

Mám na skladě vanilku ve dvou výtečných jakostech, jak níže uvedeno, a dojísta bude každý, objedná-li na zkoušku, zcela spokojen. V mnohých obchodech vyskytují se vanilky většinou již extrahované a libě vůně zbavené, prodávají se lusky již vyschlé, takže vlastně pojem o krásném, krystalovaném a zdravém, libovonném zboží namnoze schází.

Vanilku expeduji co přibál k ostatním zásilkám poštovním.

Vanilka Tahiti
mastná, velejemná, ve skleněných trubičkách:

1 skl. trubička, obsahující 5 zdravých lusků,
13 cm dlouhých K 0-80

1 skl. trubička, obsahující 5 zdravých lusků,
18 cm dlouhých K 1-40

Vanilka Bourbonská

široká, černá, krásně krystalovaná, libovonná,
naprosto zdravá, též ve skleněných trubičkách:

1 skl. trubička, obsahující 5 zdravých lusků,
13 cm dlouhých K 1-40

1 skl. trubička, obsahující 5 zdravých lusků,
18 cm dlouhých K 2-—

VONDRÁČKŮV RUM.

Uvedl jsem do obchodu rum a to, jak vedlejší otisk certifikátu dokazuje, rum přímo z Jamajky importovaný.

Zasílati budu svoje speciality rumové, jak na následující straně uvedeno, a prosím, byste učinili ráci zakázku na zkoušku. Přesvědčíte se dojísta, že obsloužen budete zbožím výtečným, ceně úplně odpovídajícím.

U nás bývají v obchodech pod jménem „pravý“ rum jamajský nabízeny a prodávány různé padělky, výrobky ponejvíce tuzemské, které ani vůni, ani chuti pravému rumu jamajskému z daleka vyrovnati se nemohou. Již samotná nízká cena oněch výrobků dosvědčuje, že nemůže to být „PRÁVÝ“ rum jamajský, neboť pouze clo, daň a dovozní z rumu přímo z Jamajky obnáší K 2-60 za litr.

**VONDRÁČKŮV PRAVÝ
JAMAISKÝ RUM.****CENY RUMU.**

- I. „Full Flavour“, 1 bednička = 2 původní 1/2 láhve pravého rumu Jamajka „Full Flavour“, velmi jemné chuti, za ..... K 8-50
úplně vyplacené, obal zdarma.
- II. „Extra Quality“, 1 bednička = 2 původní 1/2 láhve pravého rumu Jamajka „Extra Quality“, nejlahodnější chuti a nejemnější vůně, za K 11-—
úplně vyplacené, obal zdarma.
- III. Případně račte si ku posouzení jakosti objednat na zkoušku:
1 původní 1/2 láhev pravého rumu Jamajka „FULL FLAVOUR“, jak nahoře uvedeno, a
1 původní 1/2 láhev pravého rumu Jamajka „EXTRA QUALITY“ dle hořejšího udání, za ..... K 9-75
úplně vyplacené, obal zdarma.

K zásilkám rumu možno přibaliti čaj v libovolném množství, načež si zdvořile upozorniti dovoluji. Ceny jemných druhů čajů račte nalézt na straně 6. tohoto ceníku.

Neračte přehlédnouti, že ceny rumu jsou stanoveny vyplacené, obal zdarma.

**VONDRÁČKOVA
ŽITNÁ KÁVA ::**

ochr. známka „MIRAMAR“

jest zdravou a chutnou přísadou ku kávě zámořské. Tento dokonalý, všude oblíbený výrobek rozesílám ze své účelné a hygienicky zařízené továrny v Černém Kostelci u Prahy.

VONDRÁČKOVA ŽITNÁ KÁVA užívá se v dávce 1/2—1/3 kávy osadnické, dodává kávě lahodné chuti a výživnosti a pro tyto svoje přednosti dochází stále stoupající obliby. — Dítěm a osobám chorým doporučuje se připravovati kávu žitnou bez přísady kávy zrnkové.

5 kilový balíček Vondráčkovy žitné kávy ochr. známka „Miramar“ stojí

pouze 4 koruny vyplacené.

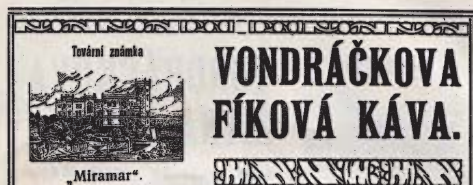
Objednává a platí se do Terstu.

Vzorky zdarma a vyplacené na požádání zašle

Vondráčkova továrna v Černém Kostelci u Prahy.

Drahou při odebrání aspoň 25 kg zvláště výhodné ceny.

Místo obyčejných cikerek zaveďte ve Vaší domácnosti dobrou, dnes všude oblíbenou

Vondráčkovu fíkovou kávu 5 kg za K 4.50

vyplaceně poštou.

Vondráčková fíková káva jest vyrobena výhradně ze zaručeně čistých zdravých fíků. — O přednostech fíkové kávy oproti obyčejným cikorkám přesvědčíte se nejlépe objednávkou na zkoušku, kterou ráte klidně učinit, neboť kdyby se Vám zboží nezamlouvalo, můžete je vrátiti.

Objednává a platí se do Terstu.

Vzorky zdarma a vyplaceně na požádání zašle

Vondráčková továrna v Černém Kostelci u Prahy.

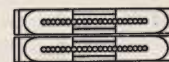
Drahou při odebrání aspoň 25 kg zvláště výhodné ceny.

Upozornění. 5 kilové balíčky fíkové kávy mohou ku ct. přání obsahovati pět jednokilových cihel fíkovky, každá cihla ve zvláštním obalu.

OBSAH.

	Strana
Podmínky dodací a platební — nákup ve velkém.	1
Předmluva	2
Znázornění výhod přímého nákupu	3
Vzorná pražidla	3—4
Vondráčkovy kávy zámořské, nepražené	4
Kakao rodinné a pravé holandské	5
Vondráčkovy pražené kávy zámořské	6
Výhodné kolekce pro menší domácnosti	6
Domácí pražení a vaření kávy	7
Vondráčkův čaj a jeho příprava	8
Vondráčková vanilka (nejjemnější druhy ve skleněných nádobkách)	9—10
Vondráčkův rum: pravý jamaický	11
Vondráčková žitná káva	12
Vondráčková fíková káva	12

Bazos.cz

Dobrá a vynalézavá čeština ještě
nevymřela, akorát je třeba ji hledat
v jiných claimech čili kutistích.
Dětská bezprostřednost, naivita
a hledačství. Zkuste si občas
zabrouzdat internetovými bazary,
inzeráty jsou jak živá voda...

Bible – Poptávka – [4. 2. 2016]

Žádám majitele více Biblí, jestli by nebil ochoten darovat či prodat Bibli. Děkuji. Lucie

Sháním neaktuální TV programy (Slavkov a okolí nebo Brno)

– Poptávka – [2. 2. 2016]

Poptávám časopisy s TV programem, nejlépe TV Star nebo TV Revue, ale mohou být i jiné, jakékoli (i cizí), kromě Televize a 5+2 dny (tyto dva už máme). Za odnos, přij(e)du si pro ně, uštrím Vám cestu k popelnici:). Množství nerozhoduje, počet převzetí do roka taky nerozhoduje. Jakékoli neplatné (tře ...

Kozel Koza rohy koupím – Poptávka – [3. 2. 2016]

Koupím Rohy z Kozla Kozy stačí pouze rohy a nebo můžou být i s lebkou děkuji předem za nabídku

Preparovaná sova – Poptávka – [30. 1. 2016]

Koupím preparovanou sovu / vycpanou sovu. Nabídněte... pouze na email

Brouzdal
Jakub Šofar

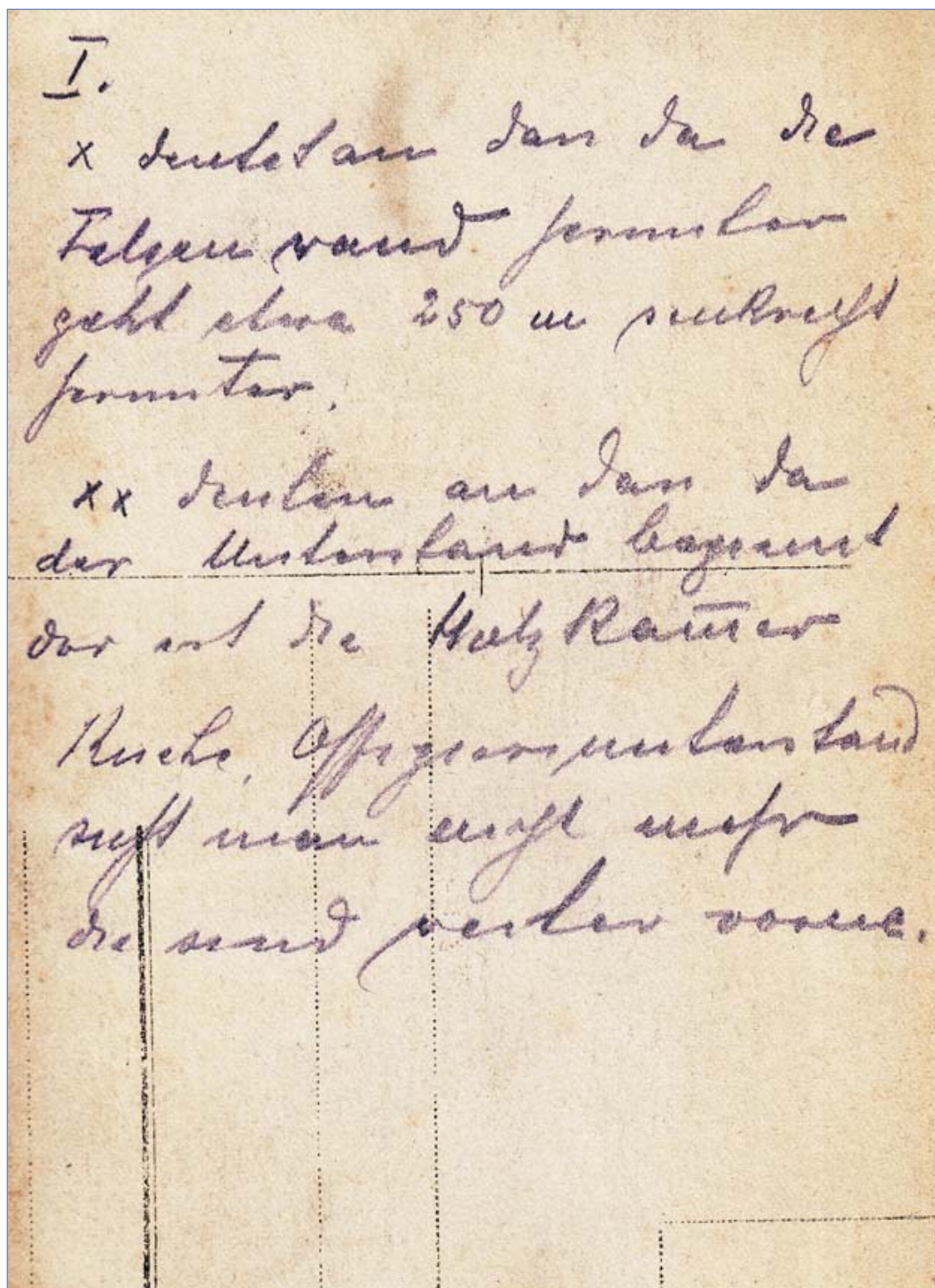
Nalezeno v knize

J
ágr
68

Tato fotografie byla vložena mezi stránky brožury Ferdinand Vondráček v Terstu. Společného s ní nemá vůbec nic. Doslova badatelským oříškem bylo rozluštit text na rubu. Je psán kurentem a rukopisem značně nečitelným. Za jeho rozluštění vděčíme Václavu Hrnčířkovi a především hradnímu archiváři Jakubovi Doležalovi.

x deutet an dan da die Felsenwand herunter geht etwa 250 m senkrecht herunter

xx deuten an dan da der Unterstand beginnt, das ist die Holzkammer Küche, Offiziersunterstand sieht man nicht mehr die sind reden vorne

x ukazuje na místo, odkud se skalní stěna kolmo svažuje v délce asi 250 metrů

xx (dva křížky) ukazují na místo, kde začíná kuchyňský přístřešek, důstojnický přístřešek není vidět, neboť se nachází více vpředu

Zase něco ke i když Vás to

Jsem ještě z generace, která si pod peřinu schovávala nejen ruce (v rámci výzkumů sopečných činností [tuhším, že Zábrana píše, že sperma je to jediné božské v nás]), ale i knížky. Schovávat si pod peřinu čtečky je jako kdyby sluníčko ztrácelo svoje tečky...

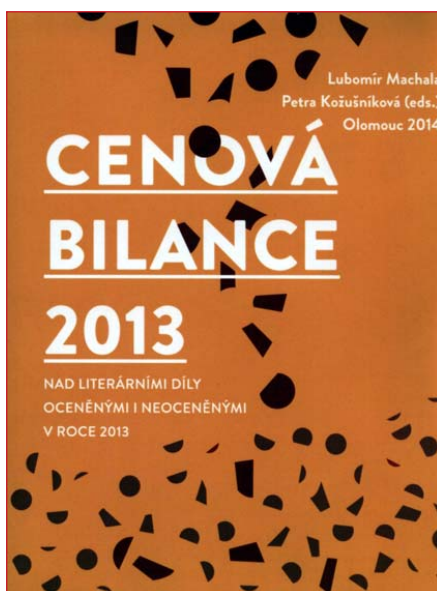
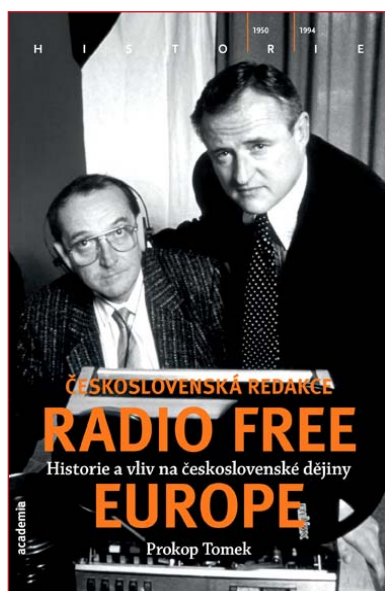
Posedlost rovností se stala dominantním ideovým proudem naší společnosti a zejména našich médií. Nejde však o proud jediný. Zcela zestejnění tudíž ještě nejsme. Avšak zdá se, že tato posedlost má lokty stejně agilní, jaké v pozdní říši římské mělo křesťanství. Každé společenství (obec, stát, společnost) by mělo mít dostatek těch, kteří klnou, varují, kritizují, vyvracejí. Mohou to být blouznivci zcela mimo realitu, mohou to být i erudovaní odborníci, kteří vidí za zatačku „žité“ reality. Každopádně jsou tito jedinci nepostradatelní. Každý stát by měl mít několik svých Chomských. Třetí kniha „nekorrektního“ německého politika a ekonoma tentokrát zkoumá hranice svobody názorů, fungování a formování veřejného mínění a stanovuje čtrnáct axiomů posedlosti ctností v současném Německu.

Thilo Sarrazin: Teror ctnosti. O hranicích názorové svobody v Německu (přeložil František Štícha. Academia)

Kde se tady tenhle ptáček vzal?, mohla by znít otázka těch, kteří pravidelně „kontrolují“ produkci české literatury a kteří na rozdíl od věrozvěstů točících stále dokola svou desítku spisovatelských jmen vědí, že to zajímavé se děje spíše mimo „zaručený kádr“. Druhá povídková Pavla Drozda, čtrnáct pohádek o lásce, jak je uvedeno v podtitulu, představuje vyvrážděného autora, přesného pozorovatele, který nejenže nemá rád (nebo neumí) happy endy, ale ani nehraje se čtenářem hru na konce, v nichž je možno najít aspoň jiskru naděje. Zbav se, poutníče, vší naděje, jen tak budeš svobodný. Abychom nezapomněli, nejde jen o lásku tzv. bláznivou, čili mileneckou, ale i o lásku rodičovskou.

Pavel Drozd: Trvalé bydliště v hodinovém hotelu (Novela bohémica)

čtení či spíše o čtení, nikoho nebaví!

Rádio Svobodná Evropa. Pro jedny „Svobodka“, pro druhé „ideodiverzní štvavá vysílačka“. Pravda, nebo lež. Lež, nebo pravda. Nebo obě? Každopádně zásadní součást československých dějin a československé kultury druhé poloviny 20. století, aniž by si to představitelé vládnoucího režimu přáli (i když i oni se o její existenci vlastně zasadili). Nejabsurdnější na tom je, že v mnoha případech velká část z obou táborů hovořila sice o Svobodné Evropě, ale především ve smyslu znaku, symbolu; vzhledem k rušení vysílání ji nikdy neslyšeli, nebo jen občas a nekvalitně. Historie nejen československé redakce, ale i celé instituce od roku 1950 (zkušební vysílání) až do roku 1994 (přesun z Mnichova do Prahy) doplňuje autor i analýzou reakcí posluchačů a bezpečnostního aparátu a srovnáním s dalšími podobnými rozhlasovými stanicemi. Kromě fotografií je kniha vybavena i seznamem všech zaměstnanců RFE a literaturou k tématu.

Prokop Tomek: Československá redakce Radio Free Europe. Historie a vliv na československé dějiny (Academia)

Získání nějaké literární ceny znamená pro autora (a nakladatele) většinou zvýšený prodej oceněné knihy, položku do životopisu ve slovnících či na záložkách a občasný odkaz v nějaké literární příručce. Světská sláva, polní tráva. Není na škodu udělat každým rokem audit literárních cen, probrat se recenzemi, nahlédnout českou literaturu přes tuto „kapitolu“. Ceny s většinovou shodou, knihy přeceněné, ale i knihy nedoceněné (opomenuté). V tomto případě např. *Rybí krev* Jiřího Hájíčka, *Němci* Jakuby Katalpy, *Žitkovské bohyně* Kateřiny Tučkové; z opomenutých *Charakter* Jiřího Šimáčka nebo *Psáno na vodu palbou kulometnou* J. E. Friče. Podstatnou otázkou této knihy je, jakou (či zda vůbec) mají literární ceny relevanci a zda mají vliv na hodnotový hierarchizační proces. Lakonicky řečeno: důležité je nejen to předtím, ale i to potom.

Lubomír Machala, Petra Kožušníková (eds.): Cenová bilance 2013. Nad literárními díly oceněnými i neoceněnými v roce 2013 (Univerzita Palackého)

(JŠ)

H
ašek
39Příběh
obyčejného
člověka

Kritický text o jednom románu z roku 2010 si zaslouží nejprve pořádný paratext. Na počátku byla německá či přesněji řečeno německojazyčná rozsáhlá próza s neméně rozsáhlým názvem *Georgs Sorgen um die Vergangenheit oder Im Reich des heiligen Hodensack-Bimbams von Prag*, který se u našich sousedů dočkal značného úspěchu. Možná, leč tím to zdaleka neskončilo: autor totiž projevil přání na českém překladu spolupracovat a pražské nakladatelství Plus mu „poskytlo plnou svobodu do textu po dohodě s překladatelem zasahovat“. Jenže Radovan Charvát, patřící k elitě našich překladatelů z němčiny (Thomas Bernhard, Robert Walser aj.), z toho asi neměl velkou radost! Když totiž před Vánoci 2013 nesporně náročný překlad dokončil, autor románu ještě skoro celý další rok pracoval na novém jazykovém a obsahovém znění knihy. Text se korigoval, revidoval a měnil pořád dokola, až teprve na konci 2014 vznikla definitivní, v pořadí již šestá (!) verze, která prý již „odpovídala jejich představám“. Některé kapitoly z původní podoby díla byly zredukovány, jedna vypuštěna a naopak jiné podstatně rozšířeny. Nakladatelský závěr zní: výsledný český text je sice dějově shodný s prvotním německým vydáním, jenže jazykově i v dikci vypravěče se liší.

Šestá verze? Ta si nezaslouží žádný zápis do knihy rekordů! Hrabě Lev Tolstoj svou mnohadičnou románovou epopej *Vojnu a mír* (správně: *Válka a svět*) přepisoval

cekem devětkrát a vypustil toho víc než přidal, byla mu však neustále nápomocná hraběnka Sofie. Přesto nejde o nějakou hru náhodu či o seskupení roztodivných nahodilostí: román, jímž se zabýváme, je typickou ukázkou díla vznikajícího podle zásady *work in progress*: nikdy není hotovo, nikdy není ukončeno, nikdy není dokonáno. Kdyby tudíž za několik let měl vzniknout překlad kupříkladu do maďarštiny (nebo do nějaké jiné –štiny), romanopisec by možná tou dobou rozvíjel už nějakou osmou nebo desátou verzi románu. Dílo je ve vývoji, má se proto vyvíjet po všech stránkách a všechno potom záleží na tom, jde-li opravdu o vývojový román, což je erbovní pojem literární genologie (*Entziehungsroman*), anebo nikoli.

Než se však dostaneme k vlastnímu autorství (postmoderní poetika tento problém – kdo to či ono dílo vlastně napsal – zatlačuje poněkud do pozadí), položme řečnickou otázku Radovanu Charvátovi, jak se věci mají s podtitulem díla? Zopakujme si ho: *Im Reich des heiligen Hodensack-Bimbams von Prag*. Ať lámeme německou řeč jakkoli, jazyk svobodného pána von Goethe nebo Christiana Morgensterna, s českým překladem podtitulu si víme rady, poněvadž podtitul v českém vydání jednoduše chybí a je nahrazen reklamním sloganem, jež si nejspíše vynutilo nakladatelství: *Román o dospívání v divoké době*. Probůh, která doba není divoká? Které dospívání není divoké? Které dospívání neprobíhá v divoké době? Leč

k podtitulu: připadal snad pražskému nakladateli příliš obscénní? Nebo dokonce přespříliš obscénní? To by pak nakonec měl škrtnout i první věty knihy, z nichž hned v té nejpočátečnější nám autor sděluje, že „o svýho ptáka jsem si začal dělat starosti tak asi před padesáti lety v mateřské školce“. To lze pochopit, zrovna tak ovšem lze pochopit, proč si děláme vážné starosti, kam se poděl podtitul. Plně odpovídá citované vstupní větě, asi se to ale nakladatelství Plus zdálo nějaké nedopovědné. Baže, baže, heilige Hodensack-Bimbam...

Nyní konečně k autorovi. Také to není nic jednoduchého! Je to pochopitelně Čech jako poleno, a když Čech jak poleno, potom pochopitelně vyrostl v česko-židovské rodině, takže i mezi samými příšernými historiemi z nacistického koncentračního tábora. Jmenuje se Jan Faktor, narodil se roku 1951 v Praze, po maturitě vystudoval dálkově Vysokou školu ekonomickou a v roce 1978 se vystěhoval do... A teď hádejte: do Spojených států? Do Rakouska, Švýcarska, Lucemburska, Lichtenštejnska nebo do Německé spolkové republiky (tenkrát se u nás nepsalo Spolková republika Německo)? Samá voda, skoro vůbec nepříhořívá. Jan Faktor je totiž zřejmě jediný, první a možná i poslední literát českého původu, který se v epoše Waltera Ulbrichta a Ericha Honeckera vystěhoval do jejich gubernie řízené Sověty – totiž do Německé demokratické republiky. Usadil se v tehdejším východním Berlíně, v metropoli NDR, živil se všelijak (i jako vychovatel v evangelické školce), zároveň však postupně začal psát: nejprve česky i německy, od roku 1985 už jen německy. Tiskl v undergroundových publikacích a v roce 1986 (neboli před třiceti lety!) rozepsal román Jiříkovy starosti o minulost, dopsaný zřejmě až v letech 2003 a 2004. Nelze však o autorovi mluvit jako o literárním exulantovi nebo emigrantovi, ani jako o česko-německém spisovateli. Určité srovnání se nabízí pouze s Libuší Moníkovou, která se také vystěhovala (provádala se: neodešla tudíž do exilu), jenže do NSR, ovšem na překladech svých německých próz do češtiny se nikdy nepodílela.

O jakou divokou dobu proto jde a jak probíhalo zmíněné dospívání? Jde o dobu strávenou převážně v Praze padesátých až sedmdesátých let, protagonista je z valné části alter ego autora, praví se, že jde o knihu s výrazně autobiografickými prvky – a nekonečný proud vyprávění se line vpřed ve třech tematických pásmech. To je první je „vážné“, byť je i ono podáno na pokraji tragigroteskní absurdity: společenské pozadí veškerého prozaikova vyprávění (vše je v ich-formě, vše je dáno v 1. osobě): stalinismus, maďarské masakry, pak časy, kdy „sovětští muži / vypustili družici“, šedesátá léta, ruské tanky a ovzduší v českých zemích v době Charty

77. Řeklo by se: nic nového pod sluncem, o tom se psalo již mnohokrát a upřesněmež, že rovněž mnohokrát zdařileji než u Faktora. Všemu však vtiskuje zajímavost druhé pásmo, díky němuž můžeme spisovatele pokládat za svébytného pokračovatele Egona Bondyho (přinejmenším jako prozaika, Faktorovu poezii neznáme) či obecně vzato válečného či poválečného literárního civilismu a Skupiny 42 a jejích soupeřů (včetně Hrabala, Maryska či Zábrany). Důraz je kladen především na každodennost jednotlivých líčení, která se navíc časově jako kdyby rozlévají všemi směry, retrospektivně se v nich vracíváme do minulosti a v exkurzech zase nejednou skokem střemhlav míříme do nejsoučasnější budoucnosti. Působivé jsou i dobové reálie někdejší Prahy XIX., dnešní Prahy 6, v němž Faktor i jeho hrdina/antihrdina Jiřík strávil své dětství (zvláště v okolí Chotkových sadů či Brusky). Ty bývají až hypnoticky přesvědčivé, jako kdybychom s Faktorem chodili do stejné školy, měli stejné kamarády a i naši rodiče byli v něčem tolik stejní.

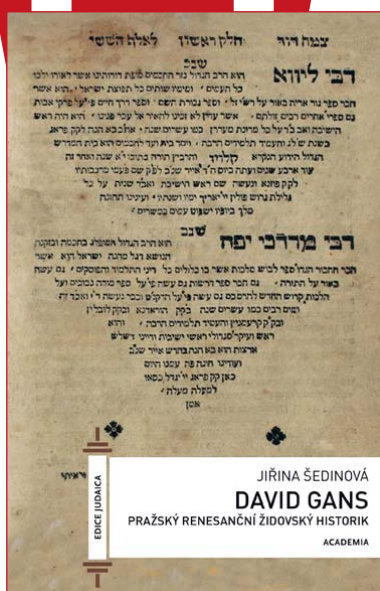
Třetí pásmo prozaikova vyprávění je na jedné straně nepochybně nejatraktivnější, na straně druhé i nejpodbíživější a nejkonvenčnější: sexualita nejprve dětská, patřičně infantilní, potom odpovídající kategorii mladšího dorostu a posléze dorostu staršího. Téma „dospíváte v muže“ rozehrává Faktor zálibně do mnoha fyziologických podrobností, kdežteré výměšky a výpotky nevyjímaje, jeho vypravěč „chce všechno možné i ochutnat a očichat“ a je posedlý tzv. kalhotkovými dobrodružstvími s mnoha začátečnickými problémy, až se v románu ze sexuality stává téměř morbidní, stejnou měrou svůdný jako vlhce odpudivý symbol „dospívání v divoké době“. Zároveň se také v těchto pasážích nepřetržitě zdůrazňuje „obyčejnost“ prožitků tohoto druhu i všech stadií „citové výchovy“. Burleskní je, že na city či na vlastní citovost v ní docházelo jen střídmo či poskrovnu.

Sečteno a zváženo: jde o německý retroromán spisovatele českého původu o atmosféře panující v poválečné Praze a akcentující civilní hrabalovskou polohu člověčí „obyčejnosti“, a to jak v živých dějinách, tak i v tělesné sféře. A také o pozdně undergroundovou prózu, sepsanou více než patnáct let a preferující „civilní epiku“ životního příběhu. Z tohoto pohledu jsou vylíčeny i hrdinovy „starosti o minulost“. Jsou na místě, ale co budoucnost? Budoucnost? Ta podle autora nestojí za řeč.

Vladimír Novotný

Jan Faktor: Jiříkovy starosti o minulost. (Přeložil Radovan Charvát. Plus, Praha 2015, 494 s. ISBN 978-80-259-0091-8.)

Nakladatelství Academia doporučuje Jiřina Šedinová: David Gans

Monografie představuje jednu z nejzajímavějších osobností rudolfínské Prahy, Davida ben Šlomo Ganse (1541 Lippstadt, Vestfálsko – 1613 Praha), který náležel k okruhu učenců pražského Židovského Města. Jeho nejdůležitějším dílem je kronika *Semaḥ David* (Ratolest Davidova, Praha 1592). V prostředí střední a východní Evropy byl Gans prvním židovským historikem s profesionálním přístupem ke zpracovávání látky, s prameny pracoval v duchu humanistické historické metodologie. Přes zachování středověké analistické formy tak vytvořil

první dílo tohoto typu v židovské literatuře střední Evropy.

Doc. PhDr. Jiřina Šedinová, CSc., (1946) vystudovala obory historie a hebraistika na Filozofické fakultě UK v Praze. Po mnohaletém působení v Židovském muzeu v Praze a výuce biblické a moderní hebrejštiny přednáší v současnosti na Filozofické fakultě UK v Praze židovské dějiny, literaturu a hmotnou kulturu. V českých i zahraničních odborných časopisech publikovala řadu studií a vydala také překlady hebrejské středověké i moderní poezie a prózy, mj. právě Gansovu Ratolest Davidovu.

KAPITOLA 3

David Gans a studium dějin

Až do epochy renesance se autoři hebrejských dějepisných děl nepokoušeli o obohacení metod, jak proniknout do obrazu dějin, který jim poskytovaly jejich prameny. V podstatě pracovali jedinou metodou, a to metodou kompilační, kdy shromažďovali a kladli vedle sebe fakta získaná z různých zdrojů, aniž je většinou dále hodnotili. Teprve 'Azarja de' Rossi svým dílem zahájil programové využívání nových způsobů práce s historickým materiálem, které již byly známé humanistické křesťanské historiografii, totiž třídění a komparace i heterogenních pramenů, na jejichž základě pak bylo možno provádět určitou formu textové a filologické kritiky.

U Davida Ganse, který přejal hlavní prvky 'Azarjovy práce, lze pak sledovat ukončení kritiky pramenů určitou jednoduchou syntézou, která spočívá ve vzájemném doplňování zpráv podáváných jednotlivými historickými spisy, tradicí nebo ústním svědectvím. Obdobnou syntézu nalézáme i u 'Azarji de' Rossi, avšak v jeho spisu dochází k vyvozování závěrů z analyzovaného materiálu v oblasti úvah o teoretických otázkách (problémy chronologie, věrohodnost pramenů atd.), zatímco Gans si takto počíná přímo v rámci záznamů historických událostí.

Ani středověký dějepisec-kronikář Gansova typu se samozřejmě nemohl vyhnout schématu pracovních postupů, které mu byly přímo diktovány náplní jeho činnosti. Jestliže máme ukázat, do jaké míry David Gans přispěl k vývoji hebrejské historiografie ve střední Evropě, připadá v úvahu zamyšlení nad základními fázemi historikovy práce, které zahrnují

DAVID GANS, PRAŽSKÝ RENESANČNÍ ŽIDOVSKÝ HISTORIK

1. zjišťování faktů, 2. ověření faktů, 3. výběr, rozlišení a seřazení faktů do celkového obrazu historických souvislostí.¹

Hlavní úkol, který si klade moderní historická věda, totiž „zjištění základních souvislostí a zákonitostí dění“, snahu „podat přesný a pravdivý výklad vývoje společnosti“,² nelze u Davida Ganse – stejně jako u jiných středověkých historiografů – identifikovat proto, že „základní souvislosti a zákonitosti dění“ byly pro něj již předem dány teologicko-pragmatickou koncepcí dějin. Při posuzování a rozboru Gansova historiografického spisu je rovněž nutné vzít v úvahu, že v kronice *Semaḥ David* máme zachováno první dílo svého druhu, které vzniklo v aškenázské oblasti. Musíme proto počítat s tím, že se v jeho koncepci, obsahu a ve způsobu zpracování střetává celková atmosféra rabínské kultury, která v 16. století ovládala židovské pospolitosti ve střední Evropě, s prvky renesance, jež pronikaly z jejich okolí. Vliv renesančního myšlení spolu s příkladem historiografických spisů ze země jižní Evropy měl nepochybně hlavní zásluhu na tom, že po řadě poetických sešlích a jednotlivých zpráv martyrologického charakteru, které až do konce 16. století představují produkci dějepisné literatury u aškenázských Židů, vznikl Gansův *Semaḥ David* jako první souvislé zpracování světových dějin.

Tradiční rabínské učení se plně odráží především v pojetí Gansova historického díla, jehož koncepce spočívá na obvyklém středověkém teologicko-pragmatickém základě. Za prvé Gans bezvýhradně uznává Boha za jediného původce a stvořitele světového dění, závislého na jeho vůli; tento rys se velmi názorně projevuje hlavně v líčení dějin Židů a v oblasti světových dějin při uvádění přírodních katastrof, epidemií nebo válek, které jsou chápány jako trest za bezbožné skutky. Druhý charakteristický středověký prvek v Gansově pojetí se týká náplně a smyslu dějin: Gans uznává, že dějiny probíhají v čase,

¹ *Základy studia dějepisu*, s. 10–11.

² Tamtéž, s. 11.

ale jejich vyvrcholením zůstává i u něho příchod mesiáše, kdy skončí „vláda nevěřících“.³ Takto pojatá judeocentrická myšlenka prolíná i celým druhým dílem *Šemaḥ David* – světovou kronikou.

Z teologické koncepce logicky vyplývá kompozice Gansova spisu. Oba jeho díly začínají shodně stvořením světa a člověka a pokračují v chronologickém sledu vypisování hlavních událostí až do autorovy doby. Třebaže však *Šemaḥ David* končí rokem 1592, není posledními odstavci uzavřen, neboť autor zcela samozřejmě předpokládá, že za tímto rokem budou následovat další a dějiny budou pokračovat až ke konečnému vrcholu, tj. do příchodu mesiáše a návratu k prvotnímu „zlatému věku“.⁴ Jestliže si uvědomíme tuto neukončenost, která je ostatně jedním z typických rysů středověkého analistického dějepisce, pochopíme i snadnou úlohu Gansových pokračovatelů, jimž stačilo pouze navázat na poslední odstavec dalším letopočtem.

Kromě uvedeného tradičního a středověkého chápání dějin jako projevu Boží vůle, v němž se Gansovo dílo shoduje s dosavadním charakterem aškenázkých martyrologií, se však v jeho pojetí objevují známky renesančního myšlení, které je ve srovnání s předchozí tvorbou tohoto žánru stavi na výjimečné místo. Jsou to prvky metodické a kompoziční, které byly schopny se prosadit navzdory převládajícímu konzervativnímu judaismu, a přitom nevybočovaly z rámce jeho základních dogmat; jelikož sama podstata judaismu nedovoľovala učencům přejít na skutečně renesanční pozice částečně sekularizované vědy, mohla se jejich snaha po progresivitě projevit v pokusech o převzetí, případně vytvoření nové metodologie, přizpůsobené tradičním náboženským doktrínám. V tomto směru byl Davidu Gansovi hlavním vzorem *Me'or 'ejnajim* 'Azarji de' Rossi. Jeho vliv se projevuje při stanovování metodologických zásad, které Gans uvádí v předmluvách

³ *SD* II, fol. 2a.

⁴ *SD* II, fol. 116b.

k oběma dílům *Šemaḥ David*, a dále v uplatnění těchto zásad při vlastním zpracování sebraného materiálu. Uvedené předmluvy,⁵ které obsahují shrnutí teoretického základu autorovy práce, poslouží jako východisko k následující charakteristice Gansovy historické metody.

ÚČEL STUDIA DĚJIN V GANSOVĚ POJETÍ

Z humanistických rysů Gansova myšlení je bezesporu nejzávažnější jeho názor na význam dějin a jejich studia. Na rozdíl od soudobých představitelů kultury v aškenázké oblasti, která byla cele podřízena konzervativní ideologii středověkého rabinismu a v níž každý pokus o uvedení humanistických názorů vyvolával ostré ideové kontroverze, Gans historické bádání nejen nezavrhuje, ale naopak oceňuje a obhajuje. V závěru předmluvy ke druhému dílu *Šemaḥ David* vypočítává deset bodů – „desaterý prospěch“, který studium a znalost dějin poskytuje:⁶

1. poznání moci a spravedlnosti, s níž Bůh chrání Židy jako svůj „vyvolený národ“,
2. poučení o tom, že pýcha a vyvyšování se přináší neštěstí, zatímco pokorou a skromností člověk získává,
3. poučení, že nikdo nemá podeřovat své nepřátele,
4. poučení, že se nikdo nemá protivit mocným,
5. poznání, že Boží spravedlnost odplácí všem podle zásluhy,
6. mravní naučení,
7. svědectví o minulosti a srovnání se současností,
8. poučení o tom, jak úkazy na obloze prorokují události na světě,

⁵ *SD* I, fol. 2–3; *SD* II, fol. 2–3.

⁶ *SD* II, fol. 3.

9. znalosti, kterými se Židé přibližují úrovni svého okolí a které jim pomohou v polemice s jinověrci,
10. víra v budoucí šťastný věk, který nastane po příchodu mesiáše.

Z tohoto shrnutí je zřejmé, jak hluboce tkvěl v povědomí židovského renesančního učenice, jakým Gans byl, teologicko-pragmatický základ tradiční kultury, který se tak silně odráží v hebrejské dějepisné literatuře. Ačkoli mu odpovídá většina z citovaných deseti bodů, některé z nich již naznačují obrat k humanistické ideologii, ovšem do jisté míry zkombinované s etickými normami judaismu (2, 3, 4, 6). Naproti tomu jsou závažné dvě myšlenky vyjádřené v bodech 7 a 9.

V bodě 7 idea srovnání minulosti se současným děním a myšlení v minulosti s myšlením současným již předjímá cíle budoucí historiografie, která právě na podkladě tohoto srovnávání bude usilovat o zachycení a vysvětlení dějinného vývoje – pojmu, který Gansovo pojetí dosud nemohlo znát.

Odůvodnění obsažené v bodě 9, totiž že historických znalostí je možno využít při ideologické polemice, nasvědčuje tomu, že si kronikář byl skutečně vědom nedostatků ve vzdělání, jímž Židé v jeho době zaostávali za svým okolím a které svým způsobem (kromě dalších odlišností) jistě bránilo bližšímu vzájemnému porozumění. Zároveň však tento způsob, jímž Gans vysvětluje kontroverze mezi místním a židovským obyvatelstvem, zůstává jednostranný a povrchní, poněvadž vyrůstá pouze z ideového základu a opomíjí obecné sociální a právní faktory vývoje středověké společnosti. Je proto pochopitelné, že Gans omezuje uvedené nedostatky v porozumění mezi Židy a jejich okolím na oblast, která tvoří náplň jeho vlastní práce, totiž na neznalost dějin v obecném smyslu.

Vyjmenovaných deset bodů o prospěšnosti studia dějin je součástí obhajoby, kterou Gans podle příkladu 'Azarji de' Rossi věnil do své předmluvy ke druhému dílu *Šemaḥ David* jako odpověď na potenciální útoky ze strany konzervativních

rabínských kruhů. Byl na ně připraven, jelikož si byl vědom, že jako první židovský autor z aškenázké oblasti předkládá čtenářům soustavné historické dílo, které dokonce vyzývá k tak zbytečné a neužitečné činnosti, jakou podle tradičních názorů představovala četba o historických událostech.⁷ Kromě toho se Gans dopustil dalšího přestupku vůči konzervativnímu učení středověkého judaismu tím, že do svého spisu zařadil také dějiny tehdy známého světa, k nimž čerpal látku z děl nežidovských autorů. Proti této obžalobě nachází oporu u hebrejských historiografů, kteří již před ním využívali informací z antických, křesťanských a muslimských zdrojů (Avraham ibn Daud, Avraham Zacuto, Ibn Verga, Josef ha-Kohen, Gedalja ibn Jahja, z geografů 16. století Avraham Farissol), a poukazuje též na významné myslitele z oboru židovské filosofie, kteří ve svých systémech navazovali na Aristotela a Platóna. Jako nejpádnější argument pak cituje glosu svého učitele Mošeho Isserlese k *Šulhan 'aruch*, v níž Isserles schvaluje sobotní čtení historických příběhů – jinými slovy, stavi se za poznávání dějin. Celá obhajoba končí citátem biblických veršů, které nabádají k poznávání minulosti i ze svědectví autorů stojících mimo sociálně-kulturní okruh judaismu.⁸

V této souvislosti David Gans zřetelně vyjadřuje svůj postoj k náboženské tradici, a tím částečně i k dosavadní koncepci židovské historiografie:

A s ohledem na starší svého lidu ještě prohlašuji: jestliže by se kdekoli v této knize ukázal nějaký odpor vůči tradičnímu učení našich rabínů blahé paměti, třeba ne silnější vlasu, necht' jsou naše slova smazána, jako by jich nikdy nebylo.⁹

⁷ *SD* I, fol. 2a ad.

⁸ *SD* II, fol. 2b–3a: „Přesné údaje o velikém vlivu Mordokaje atd. jsou zapsány v Knize letopisů králů médských a perských“ (Est 10, 2) a „Jen se dotázte mezi pronárody“ (Jer 18, 13).

⁹ Tamtéž.

H
ašek
39

Nakladatelství dybbuk chystá Oliver Sacks: Vděčnost

(z angličtiny přeložila Dana Balatková)

Ve čtveřici esejí, které světoznámý neurolog Oliver Sacks napsal v posledních dvou letech, se jejich autor vyrovnává se stárnutím, nemocí a smrtí. V tomto krátkém bilancování nahlíží jakoby obráceným dalekohledem, ne nepodobným lékařskému mikroskopu, na své dětství, rodinné zázemí, náboženství, vlivy, které nasměrovaly dráhu jeho života.

Oliver Sacks (1933–2015), britský neurolog s orientací na neuropsychologii, průkopník léčby řady onemocnění, spisovatel a humanista. Pocházel z lékařské a vědecké rodiny, po studiu medicíny v Oxfordu žil od poloviny šedesátých let v New Yorku, kde se věnoval soukromé klinické praxi zaměřené zejména na pacienty s neurologickými a psychiatrickými poruchami. Po mnohaletém působení na Albert Einstein College of Medicine a na Columbia University působil jako profesor neurologie na Langone Medical Center při New York University. Za svou odbornou práci získal řadu významných světových ocenění a jeho knihy, jež mu svou vysoce literární popularizací medicíny zajistily místo mezi lékaři a přírodovědci, kteří zároveň byli skvělými literáty, byly přeloženy do mnoha jazyků.

V NOCI SE MI ZDÁLO O RTUTI – o ohromných lesklých koulích živého stříbra. Vznášely se a klesaly. Rtuť je prvek číslo 80 a sen mi připomněl, že v úterý mi bude osmdesát let.

Chemické prvky a narozeniny se mi vzájemně propojovaly už od dětství, kdy jsem se dozvěděl o protonových číslech. V jedenácti jsem prohlásil: „Jsem sodík“ (prvek číslo 11). A teď, v devětsedmdesáti, jsem zlato. Před pár lety jsem příteli k osmdesátinám daroval lahvičku

17

se rtutí – byla to speciální lahvička, která netekla a nemohla se ani rozbít. Udiveně na mě pohlédl, ale pak mi poslal hezký dopis, v němž žertuje: „Každé ráno si dám trochu na zdraví.“

Osmdesát! Nemůžu tomu uvěřit. Často mi připadá, že život teprve začíná, a pak si uvědomím, že je téměř u konce. Moje matka byla šestnáctá z osmnácti dětí; já byl z jejich čtyř synů nejmladší a skoro nejmladší ze všech bratranců a sestřenic z její strany. Na střední škole jsem byl z chlapců ve třídě také vždycky nejmladší a pocít, že jsem benjamínek, mi tak nějak zůstal dodnes, ačkoli jsem asi nejstarší, koho znám.

Myslel jsem si, že umřu, když jsem v jednadvaceti sám lezl po horách a ošklivě upadl a zlomil si nohu. Zafixoval jsem ji, jak nejlépe to šlo, a začal se neohrabaně sunout dolů za odstrkávání se rukama. V příštích dlouhých hodinách mě přepadaly vzpomínky, dob-

18

ré i špatné. Pověštinou se týkaly vděčnosti – vděčnosti za to, co mi druzí dali, a také za to, že jsem mohl něco vrátit. Předchozí rok mi vyšla druhá kniha, *Probouzení*.

Je mi skoro osmdesát. Mám nějaké zdravotní problémy, žádný mě však nechromuje. Jsem rád, že žiju – občas, když je počasí jako malované, zvolám: „Jsem rád, že nejsem mrtvý!“ (Jinak tomu ale bylo v příhodě, kterou jsem slyšel od svého přítele. Jednoho nádherného jarního rána se procházel se Samuelem Beckettem po Paříži a zeptal se ho: „Když je takhle krásně, nejste rád, že žijete?“ Slavný dramatik na to pravil: „Tak daleko bych nešel.“) Jsem vděčný, že jsem zažil tolik věcí – některé úžasné, některé strašné – a že jsem dokázal napsat několik knih, dostával jsem nespočet dopisů od přátel, kolegů a čtenářů a těšil se z „obcování se světem“, jak napsal Nathaniel Hawthorne.

19

Mrzí mě, že jsem promrhal (a marním stále) tolik času. Mrzí mě, že jsem v osmdesáti stejně trýznivě stydlivý, jako jsem byl ve dvaceti, a že neznám jiné řeči než svůj rodný jazyk. Lituji toho, že jsem víc necestoval a nepoznával jiné kultury.

Cítím, že bych se měl pokusit dovršit svůj život, ať již „dovršení života“ znamená cokoli. Někteří moji devadesátiletí či století pacienti říkají *nunc dimittis* – „Žil jsem naplno a teď jsem připraven odejít.“ Pro některé z nich to znamená odejít do nebe – vždy je to spíše nebe nežli peklo, ačkoli Samuel Johnson a James Boswell se při pouhém pomyslení na cestu do pekla roztřásl. Zlobili se na Davida Humea, který žádné takové názory nepřipouštěl. Nevěřím (ani nedoufám) v posmrtnou existenci, snad jen ve vzpomínky přátel a naději, že některé mé knihy možná budou i po mojí smrti dál „mluvit“ k lidem.

20

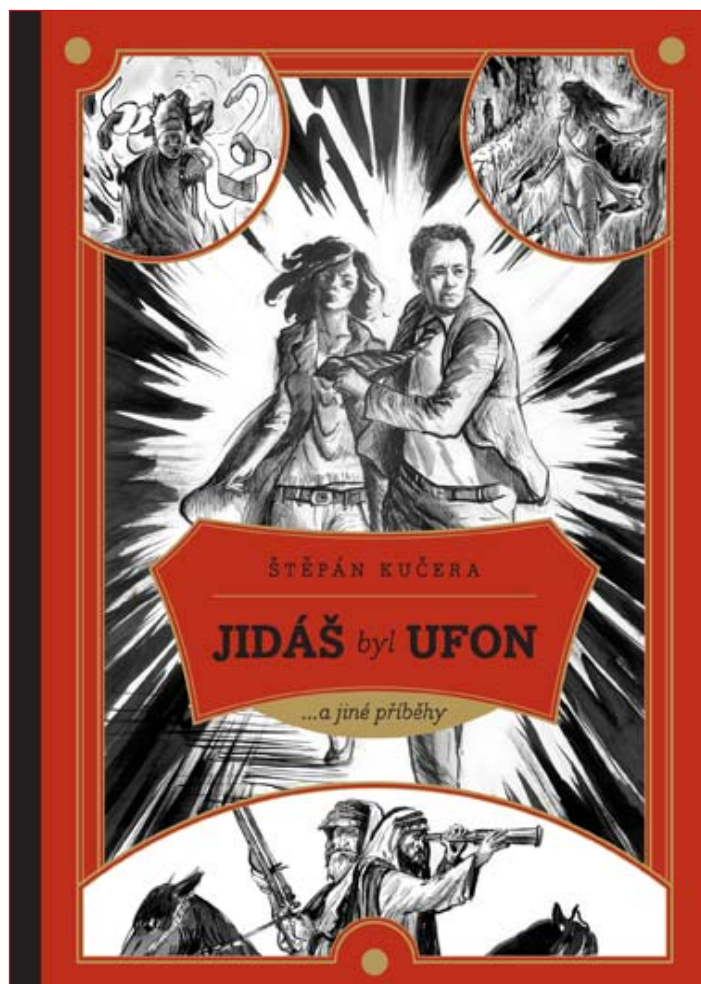
H
ašek
39

Štěpán
Kučera
Jidáš
byl
ufon

Štěpán Kučera (1985) vystudoval žurnalistiku a mediální studia na Karlově univerzitě v Praze, pracuje jako redaktor Salonu, literární a kulturní přílohy deníku Právo. Napsal sbírku povídek Tajná kronika Rychlých šípů... a jiné příběhy (Host, 2006) a jeho texty vyšly v řadě sborníků, například v knížce Miliónový čas: Povídky pro Adru (Argo, 2014).

Děj šestice povídek v nové knize Štěpána Kučery nás jako nějaká globální zvonková dráha proveze z podzemí chrámu Hagia Sofia v Istanbulu do podzemí pražské Krannerovy kašny, z džungle brazilského ostrova Paqueta, přes bažiny v meandrech řeky Mississippi až do fatumorgánunosných syrských pouští, a nakonec půvabnou zkratkou zemským jádrem z Jizerských hor až do australského pohoří Stirling Range. Hlavními hrdiny Kučerových textů však nejsou jejich hlavní hrdinové, ale sám text. A tak se tu spisovatel setkává se svou postavou jako rovný s rovným, děj knihy podzemní chodbou vyúsťuje do života svého autora, fikce vítězí nad realitou v nároku na skutečnost. Pozorný čtenář dokonce najde klíč k pointě jedné povídky v jiné. To vše je okořeněno přesnou dávkou vtipu. A na své si přijdou i milovníci tajemna: úvodní langdonovský pastiš jistě patří v dějinách literatury k textům s nejvyšší hustotou záhad na jednu stránku. Ostatně, všech sedm topoi knihy jistě na zemském povrchu vytvoří nějaký obrazec, takže stačí vzít glóbus, špendlíky, pevnou nit a dát se do práce.

Petr Stančík

Marie Laveau Superstar

podle Roberta Tallanta a Roberta Altmana

úryvek

Jednoho dne zvonek nad brankou ohlásil zákazníka, jací za Marií obvykle nechodili. Na první pohled poznala, že ten hřmotný muž nadmíru pije a má potíže s životosprávou, na druhou stranu jeho

H ašek 30

podsaditost naznačovala, že vydrží víc než ostatní. Pokynula mu ze zápraží, aby nemusela vážit cestu přes celý dvorek, a muž k ní došel kývavým krokem kovboje. Hned věděla, že si nepřišel pro věštbu ani pro *gris-gris*.

„Hello, Mrs. Laveau,“ zahlaholil, když ho uvedla do přijímacího pokoje. „Pamatujete si na mě?“

„Of course,“ lhala Marie, zatímco zapalovala svíčky.

„Jak byste si nepamatovala na staříka Neda,“ chechtal se a pátral očima po stěnách. „Nezměnilo se to tady ani o kočičí chlup, to vám řeknu.“

„Už to být roky,“ hádala Marie. Anglicky mluvila nerada a těžce.

„Desítky let!“ A Ned s pohledem upřeným někam nad její hlavu vyprávěl příběh jejich prvního setkání. Nebylo mu ani dvacet a dělal poskoka na obchodní lodi, která zakotvila v New Orleans. Od barevných děvčat v přístavu se dozvěděl o královně voodoo, která má moc plnit přání a měnit osudy. Vypravil se za Marií a prozradil jí svůj sen stát se spisovatelem.

„Prodala jste mi pytlík s rozdrčeným kozlím přirozením, nebo co to bylo, a že prý vždycky než začnu psát, mám na ten pytlík vytlít tři kapky rumu. Dal jsem vám tenkrát celou svoji gáži.“

Marie polkla. Ten chlap se přišel pomstít za svoje nenaplněné sny a snad i za svoji lásku k alkoholu. Pod kabátem se mu cosi rýsovalo, možná zbraň. Marie měla k noze stolu připevněný nůž, ale

věděla, že se pro něj nestihne shýbnout; před lety možná, ale dnes už ne.

„Teď bych si o vaší radě myslel svoje, ale tenkrát jsem se tím řídil. Několik let jsem jako blázen kapal rum na ty sušené kozlí koule.“

Sáhl pod kabát, Mariina ruka vystřelila pod stůl.

Ned z náprsní kapsy vytáhl pomačkaný brožovaný sešit a plácl jím o stůl. Marie se pomalu narovнала. Nikdy se neučila číst ani psát, ale přesto dokázala přeslabikovat slova vytištěná velkým písmem: *Ned Buntline. Mysteries and Miseries of New Orleans. 1851.*

„To je pro vás. I s podpisem. Kdyby nebylo vás, nevím, jestli bych si někdy troufнул poslat rukopis do nakladatelství.“

Marie vydechla. „Merci.“

„Napsal jsem ještě hromadu knížek a sto hromad věcí jsem prožil, válčil jsem proti indiánům a jednou mě málem zlynčovali v Nashvillu v Tennessee, ale to je zas další vyprávění.“

Marie přikývla. „Chtít *café*?“

„Jedině jestli do něj máte rum,“ zašklebil se Ned. „Ale to počká. Řeknu vám, proč jsem za vámi vlastně dneska přišel.“

A Ned vyprávěl, že má nápad na velkolepou *show*, která by Američanům a časem

snad i divákům v cizině přibližovala dějiny Spojených států. „Mám na Severu jednoho chlapa, bývalého skauta, píšu o něm knížku. Jmenuje se William Cody, ale já mu začal říkat Buffalo Bill, věřím, že se to chytne. Chci udělat představení, kde by Bill předváděl střelení bizonů nebo indiánů, lasování a takové ty věci.“

„Zajímavé,“ pokrčila Marie rameny.

„A na Jihu by mohla být podobná *show* a tady byste hlavní *star* byla vy!“

„Zajímavé,“ řekla Marie už upřímněji.

„Vzpomínám, jak jsem tenkrát viděl vaši svatojánskou slavnost. Proplížil jsem se tam přes bažiny, abych nemusel platit, celou dobu mě ožírali komáři a nakonec mě vyhnal aligátor, ale to, co jsem viděl, nezapomenu do konce života.“

Marie si pomyslela, že i vstup přes bažiny měla hlídat, takhle jí utíkaly peníze.

„Ta hudba byla omamná,“ pokračoval Ned. „Všichni byli jako opilí – pak už tedy byli doopravdy opilí – a vy jste tančila mezi těmi nahými černochy a byla jste tak krásná.“

„*Oui*,“ přikývla Marie zasněně.

„Takhle nějak bychom to pojali, v měkčí verzi samozřejmě. Nesmělo by se tam... tohle... víte co. Aby to bylo přístupné mlá-

deži. A to podřezávání kůzlete by se muselo vyzkoušet, podle mě je to taky moc.“

„Ale já stará, Nede,“ probrala se Marie ze snu. „Už netančit.“

Buntline zavrtěl hlavou. „Mohla byste být principálkou souboru a vycvičit mladé tanečnice...“

Marie se vzpřímila. „Non! Marie Laveau jenom já, nikdo jiný!“

„*I see...*“

Ned přemýšlel. Potom se začal ošívát a oči mu sklouzly ke dveřím. „Chtěl jsem vám hlavně předat tu knížku. To *coffee* vypijeme jindy. Mám ještě nějaké pochůzky, jsou i jiné Marie Laveau.“

„Cože?!“ vykřikla Marie a znovu chtěla sáhnout po noži.

Následující den jí Marie Philome tu nehořáznost potvrdila.

„*Maman*, neříkala jsem ti to, protože by tě to zbytečně trápilo,“ začala. „Ale je to tak, ve městě je hodně žen, které si říkají Marie

Laveau, věští budoucnost a prodávají *gris-gris*. Myslím, že některé jsou docela nebezpečné, dokážou míchat jedy a spolčují se se zločinci. To je další důvod, proč bys toho měla nechat.“

„Nechat?! Vyženu je z města, všechny!“

„Ale *maman...*“

„Zajdu za Adamsem. Pamatuješ na něj? Chodíval k nám na snídani. Jestli je ještě policejním prezidentem...“

„Adams skončil hned po válce, *maman*. Teď je policejním prezidentem nějaký Yankee, ani nevím, jak se jmenuje.“

„Zjistím si ho.“

Marie Philome vzdychla. „Zjistit si ho můžeš, ale co mu chceš říct? Některé z těch žen se opravdu jmenují Marie Laveau. Některé jsou dokonce naše příbuzné. Víš, že to není nijak neobvyklé jméno. Nemůžeš jim zakázat, aby se živily stejně jako ty.“

Liszt a Wagner...

aše

39

v Piešťanech

1.

Liszt, dobrý den. - Nerušíte, vůbec ne.
 - Právě jsem vám chtěl volat, já jsem zrovna
 teď v Piešťanech. - Samozřejmě. - Ano.
 - Ne. - To se mi nezdá. - Naše piraně že
 vám sežraly krokodýla? - Ne. - Přímou
 z Amazonie. - Ne. - V žádném případě.
 - Od akvaristů jsme nikdy nenakupovali.
 - Samozřejmě. - Samozřejmě. - To je
 mi líto. - Poslechněte, mám návrh, hodte
 mi to do mailu. - Samozřejmě. - Jakmile
 přijedu, okamžitě to zařídím. - Samozřejmě.
 - Ještě jednou se omlouvám. - Pojišťovna.
 - Samozřejmě.

2.

3.

R

ůžička

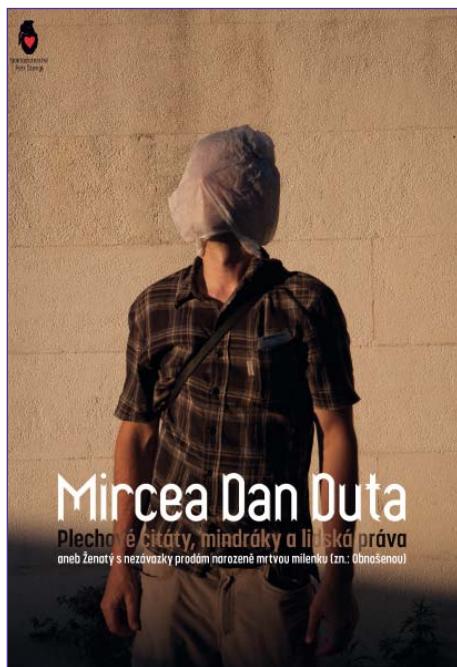
17

Mircea Dan Duta
Básně

Sucho (24. 8. 2015)

Stojím na břehu,
koukám na ryby.
Možná, že jedna z nich jsi ty.
Třeba jsi spadla
z mého akvaria loni,
když jsem ho vyhodil.
Ovšem co si pamatuju,
bylo snad prázdné,
určitě v ní už žádné rybičky nebyly,
alespoň žádné živé.
Všechny jsem totiž
zabil předem.
Něžně jsem je vzal do ruky,
trpělivě a soucitně čekal,
než se na moji dláni udusily,
a pak jsem se nad jejich smrtí
upřímně rozplákal.
Pokud jsi to přežila,
tak jsem tě v rukou
nedržel já.

Na sklonku loňského roku vydal česky píšící rumunský básník Mircea Dan Duta básnickou sbírku s poněkud bizarním názvem **Plechové citáty, mindráky a lidská práva aneb Ženatý s nezávazky prodám narozeně mrtvou milenkou (zn.: Obnošenou).**

Pro Dobrou adresu připravil soubor svých nejnovějších básní. Jsou to básně dojemné, na druhou stranu plné humoru. A sarkasmu. A her. A provokací. A verbálních zaumností. Dan Duta. Kdo se s Danem Dutou setkal osobně, když působil v Praze coby ředitel Rumunského kulturního institutu, určitě mi potvrdí, že je v Dutově vystupování jistá starosvětská obřadnost a slušnost, se kterou už se dneska už téměř nesetkáme.

Očištění (6. 9 2015)

Každý večer piju pivo sám
na lavičce v Parukářce.
Pomáhá mi to:
zapomínám na tebe,
na tvoji krásu,
na svoji osamělost,
na to, že nikdy nebudeme spolu,
a do půlnoci
se dokonce smírím se svým osudem
a dospívám k závěru,
že můj zatracený promarněný život
by se možná dal i přežít.
Dnes večer jsem však pil
víc než obvykle,
asi proto jsem si teprve
při odchodu uvědomil,
že jsem se nedíval
na barevnou fontánu
na Vrchu Svatého Kříže.

A tak jsem otočil hlavu tím směrem,
byla by totiž škoda
neprovést i dnes večer
tento každovečerní opilecký rituál.
Ovšem na Vrchu Svatého Kříže
žádná fontána nebyla.

**Canned answer: Plechový citát
z růžového mindráku**

Vím, že jsi smutná.
Rád bych tě utěšil,
ale už nemám na to.
Je mi tě upřímně líto,
ovšem pokaždé,
když ti hodlám napsat nebo říct
vlídné slovo,
si vzpomínám, jakas na mě
byla zlá, krutá a ošklivá,
a tak mě přejde chuť
tě jakkoli oslovit.
Na druhou stranu
ani nemá smysl připomenout ti
tvoje někdejší chování,
plakala bys totiž ještě víc než teď,
ovšem aniž by ses cítila
nějak provinile,
a to by se už nedalo vydržet.
Tak prosím, pochop,
že ti víc než tento prázdný dopis
poslat nedokážu.

Vážený zákazníku,
kvůli porušení smluvních podmínek
bylo Vaše členství v našem klubu
dočasně pozastaveno.
K případné nové registraci,
pokud o to vůbec stojíte,
je třeba kladného vyjádření / souhlasu
všech ostatních členů.
Děkujeme za pochopení.

Dotek možná i ruky

Po nehodě jsem zůstal téměř ochrnutý.

Ovšem ne úplně.

Třeba dýchat a slyšet jsem ještě schopen
a hýbat očima také.

Manželka chodí po nemocničním pokoji,
kde ležím,

jako lvice v kleci jiného zvířete.

Je hrozně nasraná.

Drží totiž v ruce závěť, v níž je uvedeno,
že dědičkou mého veškerého majetku bude ona,
nikoli bývalá manželka a její bastardi
(ne že by toho bylo kdo ví kolik, ale přece jen),
a kterou jsem dosud nestihnul podepsat
a kvůli ochrnutí nejspíš také jen tak nepodepíšu.

Manželka tou závětí nervozně mává,
vyčítá mi, že jsem spoustu věcí
začal, avšak nikdy nic nedokončil.

Třeba dokud jsem ještě byl schopen se hýbat,
horko těžko jsem sice závěť sepsal,
avšak nestačil jsem ji podepsat.

Dokonce ani nehoda se mi pořádně nezdařila:
jsem sice skoro celý ochrnutý,
ale přece jen naživu.

Každý skutečný muž by za takových podmínek
určitě

laskavě

a hlavně definitivně

chcípnul.

Na manželčino žvanění pochopitelně nereaguju.

Mimochodem jsem moc nereagoval,

ani když jsem byl toho

formálně,

zdravotně,

a právně

schopen.

Jen jsem ze sebe tu a tam vydal nějaké

slůvko, pořádnou větu však žádnou.

(No jo, moje láska, máš pravdu,

to je další věc, kterou jsem

začal a nikdy nedokončil.)

A tak co bych reagoval teď?

Totíž to mrzák vůbec nemá v popisu práce.

Ovšem Max von Sydow měl v tom filmu pravdu:

jako paralytik se přece jen těším i určitým výhodám:

smím se posrat jako malé dítě

a stejně jako malému dítěti mi potom musejí
umýt prdel.

Jsou skoro čtyři hodiny odpoledne.

Brzy přijde sestra.

Každý den o půl páté mi umývá celé tělo.

Mám ještě 35 minut na to,

abych vykakal všechno, co do mě

od božího rána cpali různými

hadičkami a infuzemi.

Jako každý den

mi sestra bude nadávat do hnusných hajzlů

a do smradlavých mrtvol.

Tak ať. Koneckonců

je mladá a moc pěkná.

Umýváním mrtvých a umírajících

se tato zajímavá postavička,

v minulosti tanečnice a prostitutka

a současně studentka medicíny,

totíž živí.

Pokaždé, když mě otáčí na břicho,

aby mi mohla vyčistit zadnici od celodenních sraček,

chtě nechtě se mě dotýká

svými pevnými kulatými řadry

a já se pokaždé mezi ty její kozy

ihned a s chutí udělám.

(Jak jsem už uvedl, některé malé části

mého paralyzovaného těla

úplně ochrnuté nejsou.)

Tím samozřejmě sestřin bujný výstřih,

bílý plášť a černou podprsenku

ušpiním svou odpornou

lepkavou šťávou,

ale při veškeré špině,

s kterou si musí umývačka mrtvol poradit,

se to už ani nepočítá.

Nikdy v životě

na to moje tlusté, smrduté a hnusné tělo

tak dlouho a intimně taková kočka nesahala.

A z toho se budu těšit až do samého,

podle lékařů ne tak brzkého

(a pro všechny ostatní zoufale vzdáleného)

konce svého zasraného a zbytečného života.

Najednou cítím určitý tlak v břiše,

soustředím se,

ze všech skrovných sil, co mrzákovi zbývají,

zatlačím – no a sláva!

Všechno jsem ze sebe vykakal!

Tedy milá manželko,
jednou v životě jsem
něco dotáhl do dobrého konce,
jaks mě tolikrát poučovala.
Polepšil jsem se, víd?
Už se na svou svůdnou umývačku mrtvol
nadšeně těším!
S ní budu totiž každý den
všechno
dotahovat do dobrého
konce svého života.

máš rád kočky,
tak ano, trochu ano, máš.
Já také nejsem na chlapy.
Interiér je důležitější.
Ty tvé závěrečné bílé botasky...
Mám asi ženskou duši.
Toho Hildebranta si vygoogluju...
Líbí se mi jeho pohotovost,
ty tenisto,
jež vrháš parukami!
Tebe bych nechala líbat
Hildebrantem Archangelem
To bych si užila.

posadí se,
dá hlavu do dlaní,
hluboce přemýšlí,
podrobně zváží veškeré možnosti,
pak ve chvíli,
kdy je mu všechno jasné,
najednou autoritativně nařídí:
"Stará, už mám toho dost!
Koukej konečně říct,
jak to uděláme!"

Školní fonetická cvičení s alveolární laterální aproximantou "L" "

Leena z Tallinna
Leena je líná.
Líné Leeně z Tallinna
leží něco v lůně.
Lůno leží v Leeně.
Leena na lehátku.
Lehátko v ložnici.
Ložnice v botelu.
Botel na lodi.
Loď leží na dně.
Dno pod zálivem.
Záliv u Limy.
Lima u Latinců.
V Limě byly lamy.
Lamy plují v zálivě.
Líná Leeno z Tallinna,
proč ti lůno líně pluje
mezi lamami u Limy
a co ti v lůně leželo?

Křišťály z popela

Obzor se halí do stínu,
po horách plují koráby
s plachtami bdělých modřínů,
s vesly, jež spánek neznají.
Od opuštěných oltářů
vzlínají božské záchvěvy
s tichou pomocí farářů,
co umí hasit těžké sny.
Z hrobů vychází černý dým
jak z poustevnických jeskyní,
kříž z ledu svítí pocestným
a sníh je studí do dlaní.
Modlitbu sotva je slyšet
v bezzubých ústech přízraků,
hluboce sněží a tíše
ze zabloudilých oblaků...

Milóský Venušek

Kosmetička od Ježíška

Archangelo je laciný,
ale Topi je křehounký, jemný.
Operní zpěvák, kdepak je?
Jsi pozorný, pečující,

K mužskému údělu patří také
zásadní rozhodnutí.
Pravý, skutečný,
silný, dospělý muž
přistoupí k tomu zodpovědně
a sebejistě:

Otevřu si láhev cuvée
z velkopavlovických vinic.

Venku prší, tak nejdu ven.
Otevřu si láhev cuvée.
S klidem myslí nedomluven,
objeví se jakoby nic.

Otevřu si láhev cuvée
z velkopavlovických vinic.

Pavel Březenský Otevřu si láhev cuvée

Utekl jsem hrobníkovi

včera večer z lopaty.

Řeknu vám to jen pár slovy:
Utekl jsem hrobníkovi.
Když na mě smrt zpoza křoví
bafla, dnes jdeš z kola ty,

utekl jsem. Hrobníkovi.
Včera večer z lopaty.

Možná, kdyby, bůhví, jednou...

slova nebo bludiště?

Nepostojí, natož sednou.
Možná, kdyby, bůhví, jednou...
život s cestou nepřehlednou
na které se zubí štěrk.

Možná, kdyby, bůhví, jednou...
slova nebo bludiště?

Do kolíčků

Den Haag se smál už od nádraží.
V takových okamžicích si rozpouštím vlasy,
abych měl k životu ještě o něco blíž.

Všimla sis,
že tu kaštany kvetou dřív,
než tam u nás na severu.
Takovou tě mám rád.

K cíli to není daleko,
a my si můžeme lámat krky,
v očích plnit stránky alb
pro chvíle, kdy všední dny
vyndají necky na velké prádlo.

Dnešek bude mít
dlouhou šňůru.

Z eemneských pastvin

Ráno se dere k východu
v místech, kde toulavé kočky
poškrábaly nebe.

Na farmy přijíždí cisterny.
(Ty sýry chutnají trochu jinak,
když sem tam
zajdeš některou tu krávu
podrbat za ušima.)

Jakmile den rozplete cop
podél kanálů a pastvin,
jen těžko spočítáš škrábance,
nad amsterdamským letišťem.

Pak den zamkne světlo na západ
a touhle trasou,
vždycky začne kručet
v břiše.

Než to v kamnech dopraská

Mráz štípe třísky
pod střechou dřevníku.
(padne kosa do kamen)

I barák vytahuje své trumfy.
Starý pletený svetr,
plný uhlák.
peřinu po bábě,
dva litry rybízáků.

Venku ať si mrznou
strašáci v polích,
co čekají
na první jarní brázdu.

V kamnech to praská,
do spánku je to
něco málo přes dvě deci.
Tak ještě můžeme
to, co předtím,
to, co potom.

Město

Zvony městských věží,
bezbolestně lámou den na černou stranu.

Bloudím mezi stínohrou lamp
v doprovodu výkladních figurín.

Noc je teplá.
Měsíc, co by se za nehet vešel,
hlídá oblohu posypanou krystaly
třtinového cukru.

Před nádražím
„ruce sepnuté v toleranci“,
u kterých sedává týpek
s kytarou.

Cestou domů
můj šachové stolky.
Opodál se s místní partičkou
chechtá Bílá vdova.

Tohle je teď moje město
Tohle je Hilversum.

G. S. Evans **Magritty** **(velmi krátké** **příběhy)**

Případ zbytečné vraždy

Spanilá dívka brutálně ubodala strašlivého Minotaura (přesněji řečeno snaživého mladíka, který se uvolil obléknout na sebe kostým Minotaura jakožto nevinný žert).

Dar génia

„Už jste mi řekl stokrát, že máte zelené, modré a červené!“ křičel zákazník na prodavače. „Ale já vám říkám, že na to kašlu! Já nutně potřebuju, já musím mít oranžovou!“

Skrytý smysl

Násilnický hromotluk mě chytl za klopy a vyhrožoval, že mě oddělá.

Θ nepředvídatelnosti přírody (včetně vybraných úvah o specifických vlastnostech několika ročních období)

Přijde jaro, a na stromech vyrostou listy.
Přijde léto, a na stromech zůstanou listy.

℞ekviem horolezce

„V životě existují věci, které jsou tak snadné,“ pomyslel si, když se oddal smrti.

ℳanalita

Jsem synem svého otce, který byl synem
svého otce, který byl synem svého otce a tak
dále. Ad infinitum.

ℳvěčná roční období

Přišlo jaro, a na stromech vyrostly listy.
Přišlo léto, a na stromech zůstaly listy.
Tentokrát konečně naposledy.

Senilita

Z angličtiny přeložila
Zuzana Josková

Starý muž pohlédl na mladé.

ℳo vodě mraky

Tak dlouho jsme se s Felixem neviděli, pomyslel si Julius, ale teď je tu. A vypadá líp než kdy dřív! „Nazdar, Felixi, jak se máš?“ pozdravil svého nejlepšího přítele.

„Líp, než si ty dokážeš vůbec představit,“ odpověděl Felix, vytáhl z kapsy nůž a vzdorně si podřízl hrdlo.

Michal Lorenc

Jízlivosti

KVAŠENÍ

Kvasí víno,
kvasí pivo,
kvasí kvašení,
kvasí těla,
kvasí láska,
kvasí umění,
kvasí hrob,
kvasí Země,
vykvašený bod,
kvasí lidský
rod, kvasí
quasi myšlení.

SČOT

Věci,
samé věci,
někdy člověk,
polétavý prach.

Tykadla,
samá tykadla,
motýlí chapadla,
hmyzí strach.

Průvod,
samej průvod
krabů z hlubin vod.

Vesmír,
samej vesmír,
nabobtnalý bod.

VNÍMÁM

Vnímám strom
jako mrtvý,
vnímám živý strom
jak mrtvola,
píšu nekrology
živým.
obluzuji,
opruzuji,
cívím,
obracím stoly v bistru,
nalévám šlichtu do kanystrů,
březový háj pokácím,
holinou se potácím...
Neztrácím se,
nezvracím.

LOM

Lom,
lomikámen,
lomení,
lámání kloubu
v koleni,
ladění viol,
polehlý len,
hlavolam slávy,
mlýn lehlý
popelem,
hlahol hlasů
nad polem,
na Valhalu
pohled
hranolem.

SMRT

Vejde do předsíně,
mluví plynne
aramejsky.

Bere všechno,
ale nejdřív
pejsky.

KMOTŘIČKA

Okolo
vykotlaných stromů
chodí smrt
a zahřívá se mrazem.

Kolem mého domu
tančí jako blázen.

Má klíče od bytu.
Odemkne, vejde a konstatuje:
exitus.

VĚŠTÍRNA

Až po kolena ve věčnosti,
věští, věští, věští...
Přivede nás do neštěstí!

Až po bradavky
samé kavky, kavky...
Je to v loži u Litavky!

Až po ústa v ústraní
a místo kvěru sprej.
Jen na orloji
nebejt posranej!

AMOR

Vzbudil živel ohně,
salamandry v něm,
počkal, až se pohne
vesmír nad ohněm,
když vylétly sluky
z dlaní řeřavých,
radil mi jak ukrýt
v černých očích snůh,
vydýchaným bytem
duše chtěl mě vést,
prohodil mě sítem
města na pelest
postele, kde žena
anděl voněla...
Nechtěla mě svést,
chtěla anděla.

NESDÍLENÍ

Jak je život těžký bez tebe,
mi ve snech vyprávějí lesy,
jak je život těžký bez tebe,
mi vyprávíš i ty,
ty, která nejsi.

NA SADĚ

Čeho se dotýkám
básní,
tvých neosedlaných koní
v ohradě?

Jsi jako bonsaj,
pod habry zkrásníš
vždy, když se bojíš
o mládě.

BĚŽET

Běžet
hladkou stovku svědomí,
míjet metu
dosažených met,
překonávat
obsedantní depresi...

Alea iacta est.

POEZIE II

Poezie,
velké dítě,
co tě nezabije,
posílí tě,

poezie,
zůstalas mi jenom ty
ve světě, jenž žije
pamflety.

POEZIE III

Báseň se píše
podvědomím
a ničím tak málo
jako rozumem,
v básni se staví
nadoblačný komín,
když kouř je noc
a dým je den.

SOUČASNOST

Kdysi bylo
všechno z atomů,
i azurové nebe
bez mráčku,
brzy bude
všechno z betonu,
i tvoje ústa,
miláčku.

OPUŠTĚNÝ

Je to děsný
bejt bez dna,
když se mnou propadáš
jak náká bokovka,
je to fakt děsný
bejt v pravým úhlu
bez odvěsny
a zářit do tmy
jako žárovka.

JSOUCNO

Nedovedu si představit,
že bych nebyl,
že bych neobčural rohy
jako pes,
že bych nezatloukal hřeby
do dlaní včerejška,
že bych se nenarodil
ve vsi Kněževes.

ZPOVĚĎ

Lidi jsou hrozný,
nikoho nejmenuju,
některý lidi jsou
hrozný bestie,
nikdo z nich už nežije,
všechny jsem zabil,
je to fakt hrozný
jak je mi po těle
v tomhle pozdním
odpoledni na cele.

KATEŘINA

Nohy
slané tyčinky,
bříško
lehlá pára.

Z její
věcné hlavinky
by omdlel
Tristan Tzara.

TAMARA

Změřit hloubku jezera,
prozkoumat život v něm,
zjistit, jestli mě má rád,
obejmout těla oliheň,
obejít opuštěný lom,
vymanit se z objetí,
vznést se nad polom
a opustit tohle století.

ZNAMENÍ

Dej mi vědět
jak jsi na tom,
nahmátni hematom
svého srdce,
rezavou jehlu v něm,
a pošli mi zprávu,
kouřový signál,
že mohu rozbít
atom světla
v temnu prohlubně.

VERŠ

Nesmí lapat po dechu,
ani dýchat ozón,
měl by zůstat integrální
jako Higgsův boson.

MORYTÁT

Co na tom,
že nejsem atom,
není o co stát,
není to o tom
kmitat jak neutron
a potom se tomu
s protonem smát.

V KRAJKÁCH

Audit duše
prokázal artéské studny
pod hrudní kostí naděje.
Poslepu je nahnátneš,
ty netýkávé
mrazné póly,
dravě hravé
v krajkách závěje.

TAJEMSTVÍ V ČECHÁCH

Tajemstvím muže
je jeho srdce.

Tajemstvím ženy
je její pohlaví.

Tajemstvím šípku
jsou plané růže.

Tajemstvím Labe
je tajemství Vltavy.

KDO

Ticho je poselstvím
hlučné budoucnosti,
do nicoty nezve
bůh ani ďábel.

Jsi černým akátem
v plamenech rostlin,
v zelených plamenech
Kain, nebo Ábel.

JAZYK

Jak peří mi začaly
myšlenky růst,
jak hlíza se dere
ke slunci skřek,
co zemřelo s láskou,
ožívá v písních,
co mlasklo,
je drek.

BLACKOUT

Vypnuli elektřinu,
zrušili i tmou,
zbyl Kuomintang rudých stínů,
v kterém zakmitnu.

ZPĚTNÝ ČAS

Mým cílem
je doběhnout do cíle,
mému běhu ale
běží zpětný čas,
legitimní protipohyb
do chvíle,
než se vrátí jako
drůza metastáz.

TVÉ SLZY

Tvé slzy
jako hrachy,
tekoucí světlo
po tvých oblostech,
nedošitá vazba klína,
z melanžové příze steh,
a digestoř tvých očí, která
vysála mé prachy.

SLABODUCHÝ SMOLAŘ

Protože nemá matku,
která by mu to
vymlátíla z hlavy,
vzal si asiátku
bez pohlaví.

POKROK

Smrt
už nechodí s kosou,
ale s mobilem,
člověk neumírá
sešlostí věkem,
ale z rozhodnutí
pověřených osob,
nebo omylem.

ZASVĚCENCI

Protože vědí,
kde má Hospodin
dispečink vesmíru,
sedí,
prosti vin,
na Pankráci za víru.

BEZ ODPOVĚDI

Přispíváme k věrohodnosti
Goethovy Nauky o barvách,
když máme z bílé hrůzu
a z rudé strach?

Imigrant

Koukal jsem na svého souseda v autobuse. Přisedl jsem si k němu bez ptaní a bylo mi z toho pěkně trapně. Samými rozpaky jsem pořád zíral na špinavou podlahu vozu. „Kde končí podvozek a začíná podlaha?“ zamumlal jsem. Všiml jsem si, že mému spolusedícímu se opravdu zvláště kroutili nohy. Jako brečfany, které se nevejdou na zelení ověšený okap. Tak buď to je hadí muž, který jede do Českého Krumlova hledat angažmá v místním cirkusu, nebo je to jogín. To mě napadlo, neboť jedeme k Lipnu přes Brno, kde je prý každoroční velké setkání

Vojtěch Šarše Bezmocnosti

těchto zrnožroutů. Napadlo mě také, jestli jsem já jeho spolusedícím, když spolu teoreticky vlastně ni neseďme, vnutil jsem se do té sedačky svojí neomaleností.

Ani jsem neměl sílu či odvahu podívat se mu do obličeje. Měl jsem pocit, že mě uštkne. Stále jsem s hlubokou úzkostí zíral na uzle kolen, kyčlí a kotníků. Po hodině jízdy, akorát jsme se vymotali z Prahy, jsem se nedostal výš než k pasu. Nevěděl jsem tedy ani, kam se můj soused dívá. Třeba se mi celou dobu dívá do obličeje a přemýšlí nad mojí nevychovaností. Zpanikařil jsem.

„Dobrý den,“ vyhrkl jsem a znovu jsem si trapně uvědomil, že když jsem nastupoval do autobusu, ani jsem se ho nezeptal, jestli má vedle sebe volno, prostě jsem k němu vsoukal zadek a hotovo. Zastydl jsem se a nevěděl kudy kam. Bez toho, abych spustil oči z jeho dolní části těla, zašeptal jsem: „Doufám, že jsem nezasedl místo vašemu kamarádovi či kamarádce? Pokud ano, okamžitě se přemístím. Není sice nikde místo, ale to nevadí, budu stát. Na křečové žíly netrpím.“ Po chvíli trapného ticha jsem pozvedl pohled k jeho očím. V ten moment jsem pochopil, proč se u některých jedinců používá pojmenování duhovka pro panenku. Jeho oči měli, vím, zní to zvláště, ale měli úplně celou barvu. Hlavu měl otočenou temenem k okýnku, které bylo navíc zahaleno záclonou, takže to nebyla hra odrazu slunečních paprsků na lesklém povrchu bulvy, jeho oči byly opravdu nepopsatelně měňavkové. Jako západ slunce za-

chycený kaleidoskopem, barva střídá tvar a tvar zase záblesk.

„Mohu slanečkem osolit polévku? Nebo je to jen shoda písmenek a solí se jen solí?“ Jeho otázka, vyřčená tak normálně, jako by se ptal na čas, mě naprosto překvapila. Neměl jsem čas zavřít ústa a už jsem se pustil do odpovědi. „Nejedná se o úplnou náhodu, slaneček je vskutku syrová ryba naložená ve velkém množství soli, která jeho těla absorbuje, tudíž pokud byste do horké polévky vložil několik kusů slanečků, jistě by byla více slaná než před vnořením těch mrtvolek.“ Moje odpověď mi připadala nedostatečná. Už jen proto, že se na mě můj soused díval, rychle jsem tedy dodal: „Něco jiného je marmeláda. Je to velmi sladký výrobek, ale třeba čaj si s tím osladit nemůžete, neboť obsahuje kousky ovoce, z kterého je připravena, a ty by se za žádnou cenu ve vodě, byť čajové, nerozpustily.“ Všiml jsem si, že mě jeho matoucí oči pozorují se zájmem a vlastně mě dokonce i poslouchá. Ačkoli učím, nejsem zvyklý na to, aby mě někdo poslouchal.

Po chvíli ticha jsem si uvědomil, že se mi celou dobu dívá do očí, pohled se mi zarával do lebky. Cítil jsem se jako zavirovaný počítač, jehož poškození je právě analyzováno antivirovým programem. Napadlo mě, jestli se můj soused neurazí, až zjistí, že trpím vředy, nespavostí, vysokým tlakem a pálením žáhy. Zaznamenal jsem, že to není jen spektrum jeho pohledu a nohy propletené jako staré kořeny, které mě uhranu-

jí, ale celé jeho tělo bylo okouzující. Na první pohled mělo normální proporce, ale při delším či dalším pozorování se zjevily podivuhodné odlišnosti od každodennosti. Když byl náhodou slyšet jen hukot motoru, který se nekřížil s rámusem kolemjedoucích aut, zaznamenal jsem, že mu ve všech kloubech praská. Jeho končetiny byly také schopny prohnout se mnohem více než normální klouby. Také prsty měl abnormálně dlouhé a stále s nimi tančil po předmětech ve svém okolí. Jako kdyby mu pod nimi neustále chyběl klavír či klávesnice. Také otáčel hlavou, kdykoli zaznamenal nějaký zvuk, první co mi vytanulo na mysli, byl protiraketový radar.

Aniž by přestal analyzovat mé chatrné, ale přesto ještě stále mladé tělo, položil mi další otázku, která mě opravdu zaskočila: „Kdy přijíždí policie?“ Nevěděl jsem jak to myslí. K autobusu? V jakou hodinu vyjíždí hlídka ze stanice? Nebo všeobecně? Byl jsem zmaten, ale svou nevědomostí jsem nechtěl urazit souseda. Tvářil jsem se tedy zamyšleně. Chtěl jsem vypadat klidně, ale nemohl jsem si vzpomenout na nějaké gesto rukou, které by se hodilo do této situace. Horečnatě jsem omílal jeho otázku. Nakonec jsem si vítězoslavně promnul svou neexistující bradku. Ano, to je to zamyšlené gesto. „Promiňte, nevím, jak to myslíte,“ vyhrkl jsem v momentě, kdy jsem si uvědomil, že pohyb rukou neodpoví na jeho otázku. Podíval se z okna.

Bál jsem se, že ztratím ten opojný kontakt s jeho očima, a zběsile jsem vyhrkl: „Pokud nějaký občan překročí některý ze zákonů. Nebo tak si to alespoň představuji. Já jsem se nikdy nedostal do konfliktu, bohužel ani do kontaktu s policií.“ Dodal jsem omluvně. Pak jsem si řekl, že jsem si mohl něco vymyslet, abych upoutal jeho pozornost, ale vím, nemám pražádnou představivost. Podíval se na mě a já jsem si oddechl.

O pár chvil později k mému zklamání vystoupil na opuštěné zastávce Pobřežní cesta kousek za Českým Krumlovem. Upro-

střed ničeho, trocha pole, trocha lesa a uprostřed toho všeho cesta. Když vystoupil, trochu zmateně se rozhlížel. Jak se autobus pomalu vzdaloval, sledoval jsem toho prazvláštního člověka z okýnka. Pohupoval se z jedné nohy na druhou a zatínal a rozvíral pěsti, zároveň doširoka rozvíral ústa a zase je honem zavíral. Pak byl již autobus moc daleko, ale řekl bych, že se pozvracel.

Strašlivě jsem se lekl, když mi na rameno zaklepal člověk, který seděl za mnou: „Vašemu sousedovi tohle vypadlo, když vstával,“ a držel v ruce dlouhou, červenou a slizkou gumovou trubici, co vypadala jako střevo. V momentu, kdy jsem se zmateně znovu usazoval na své sedačce a v rukou převaloval tu zapáchající neforemnou hmotu, zaznamenal jsem, že na místě vedle mě něco leží. Byla to věc podobná želvímu krunýři. „Takže střívko nebyla jediná věc, co můj soused zapomněl v autobuse.“

Nebeceda

Omamné vánky temnoty a vikýřová okna prolínající se s nebem. Stojím na čtyřech, visím hlavou dolů, kymácím se zleva doprava a poskakují před průčelím domu s rozsvícenými okny.

Za jedním oknem stojí muž a opakovaně splachuje, s každou novou vlnou záchodové vody se v míse objevují nové výjevy. Poprvé se ze stěn mísy vyvalí rostliny všech barev a tvarů, pod vahou kořenů praská keramická mísa, jejíž okraje jsou umaštěné od hlíny a čisticího prostředku. Podruhé se vysypou oblázky z mořské pláže, poté temně rudá krev, pak do záchodu muž hlavu strčí v domnění, že dosáhne zdroje těchto podivuhodných spláchnutí.

Najednou se rozsvítí dvojité okno se záclonou, sedí tam ve starém křesle mrtvola opilcova, jehož duše bloudí po bytě a hledá cestu ven z tohoto polobyť, ve kterém je zazátkována, jediné, na co však dosáhne, je

vypínač. Všude okolo něj to pění hnilobným smradem, vycházejícím z nitra rozšlepané kanárčí klece z proutí.

Shrbená záda se kulatí proti dalšímu oknu. Jejich majitel se pokouší psát, básnit, ale krkavčí múza a myšlenky na smrt jsou tak tíživé, že snahy zanechá, narovná hrb, zauzluje smyčku a oběsí se na vodovodní trubce, která vede od sousedů a již právě běží spláchnuté životy v průhledné ochraně. Plytké tělo se podélně kývá sem a tam, čas od času se holé břicho přilepí na studené sklo obrázku modelky, jenž je přibit na protější zdi.

Jinde žena bojuje se všedním životem. Za oknem spatřuji síť erotických představ, jež spřádá, pozorujíc existenciálně podvyživeného manžela. Břité myšlenky okoralé mysli naplňují celý byt stínem ohavných pohybů. Nejradiěji by mu oddělila hlavu od pupku, ale s jistotou ví, že by se mu makovice s mlasknutím vrátila na jeho ohyzdný neforemný krk.

A co teprve chodba se schody, vzbuzující tolik strachu. Od vzniku vícepatrových domů instalujeme do těchto prostor světla se slabou žárovkou, abychom nebyli nuceni si představovat, co všechno se může prohánět v místech klikatých, hranatých, točitých schodů. Světla se po chvíli sama vypnou a to jsme již zavřeni ve svých bytech.

Přízraky, postřiky a popel, z kterého se zhmotňuje tělo krásné víly či hůř, serafíny.

Poprasky. Neslyšitelný potlesk. Co je v pohybu oběšence? Vrána? Havran? Pohyby nedýchajícího? Vánek z otevřeného okna?

Odporné stvůry bez nohou, jež se plazí do schodů, a kroutíce se, poulí oči. Trupy s chapadly se srailem přísavek lepí na strop a v pohybu po sobě zanechávají tmavě rudou zpěněnou stopu na omítce. Dlouhé stíny očí natahují pařáty, z kterých kape tma, a drápavé nehty. Kradmé zvuky skřípavých pohybů a mokvajících zátiší, jež se však vmžiku ze vzdáleného ticha mění na táhlý drkotavý jekot odvrácených duší plných

špatností. Kyslík se ohřívá a houstne přítomností ohyzdných tvorů s přiškrcenýma nohama. Děsiví baziliškové bez „b“ ovíjejí své dlouhé mastné ocasy okolo mrtvolných pasů mléčně zelených holčiček, kterým pod bílou košilkou prosvítají zmáčené rubáše. Pohrobní těla se šinou, špiní kouty hlínou a zvratky. Hučení se snoubí s plížením, s kňučením a pukáním kůže.

Další okno, ne... prošel tam normální člověk bez příběhu, jeho obrys byl i přes záclonu zcela patrný. Nemá cenu pokračovat v jeho popise. Žádné bublající močály či voňavé květiny, jen marnost obyčejnosti, každodenní pot, hnus v rukou a černající jazyky.

Každé okno je jinak tvarované. Nejraději mám ty, co mají rámy do tvaru dvou do sebe zakleslých, vedle sebe stojících křížů. Představil bych si, že je tato svatá znamení ochrání před zneuctěním imaginace, opak je však nepřekvapivě pravdou, ona symbolika vytváří celé sítě představ. Kutny na krucifixech a panenská bolest neposkvřněného početí, strnulost deflorované blány, jež se snoubí s křikem pekelných jezulátek.

Najednou se dům začne prudce zvyšovat, přímo letí k nebi a šmouhy, které zůstávají po úzce sousedících natěsnaných oknech, se stávají rozeklaným žebříkem vzhůru. Kříže se míhají, ale zůstávají symbolem. Co je horší: náboženství či žebřík po kterém nemůžeme šplhat nahoru.

Svíatání. Dravé nehty žlutě škrábou temné kouty, světla oken splývají s okolím, záclony jsou markantnější a výjevy z chodby čím dál matnějšími pařáty chámou do sklepa ubíhající stín a stahují s sebou floru.

Slov jídel

Ani kdyby na to měl stoh roků slaboty a sto křidel.

Chci se stát ztělesněním slova. Ale ...

Náhodný a samovolný čtenáři, věz, že hněv mě odpuzuje, a že nenávidím mravokárce, jejichž odporná duševní tekutina jim vytýká z pulzujících hub. Věz také, že s kusem promluvy promlouvám o verbální lepře. Palčivá slova, která jsem schramstnul, a která se mi teď se žlučí vracejí na jazyk, jsou: aberace, zbloudění, porucha trávení, pobláznění míchy, perturbace, všechna chycená při činu. S velkým úsilím mrzkosti jsme pobili několik neposedů, chroustajíce jejich slabiky až k laciným zkratkám. Zuby nahradily panty a vržou tak, že krysy neslyší klapání pastiček, kvůli té potravě na pérku. Tato proměna hraje zvysooka na nervy neohrabanců a jedlíků. Naduté a vyduťté ruiny našeho mudrování a sterilní finesa přeměňují náš trus v ikterus.

Nechte mě, vy blátivé a stagnující vody! Chci rozehnat svou lidskou rukou se třemi prsty a sedmi drápy mraky, jež se hromadí

v šedou bouři, která plodí zmije chrlící exkrementy. Jsem tak bezradný, jak se potácím krajinou dešťokup plných planých představ, plání mraků podobných jasným formám planoucího mořského příboje. Tato přetýkávací geometrie je obývána anděly, kterým bych s radostí odpáral křídla, obalil je v prachu (to proto, abych je vůbec unesl) a přišel bych si je na spánky. A tak bych se stal atmosférou odrážející kortex stromů a vertex lidí, vzduch by si hrál s mým tělem.

Pahýly bankovních účtů, rachitické ekonomické strategie a krivičnaté slova, to vše se vzpouzí čím dál víc našemu jazyku. Jízlivé hlavy v rovnováze se slezinou a jedy divotvůrců. Naše zuby budou brzo sežrány miniaturními monstry s nevyzpytatelnou hubou. Neumějí chodit a zvládají polykat, aniž by kousali. Ani hněv vlčice, kterou předběhli červi, nestačí, abychom pronikli bublající tmou. Blesky, jako tisíce sluncí, ozařují jejich odporné tlamy s převislými pysky a zklamanými řezáky. Skřípot zubů zažene den i noc.

Opovrhovaná kultura nás bude brzo tisícem tisíců blesků sžírat, kůže budou praskat. A to už bude pozdě vzpomínat na krásná slova, například autodafé či Parnas. Pomíjivost již utlumila jejich dunění a uvrhla je do prachu vyvrhnutých knihoven. Naše meziplanetární pseudouřknutí nerozvlní opravdově vzduch okolo našich hlav. A vše a navždy strpíme, neznavíme hlučný výsměch prázdných a hladových hřbitovů.

Ne, nemluv mi o těch vyžraných hřbitovech slov a už vůbec ne o kolumbáriích, elegantnějších, strukturovanějších než naše vnitřní slovníky. Navíc jejich márnice se ježí zlomenými patními kostmi bez morku, páteřemi, jež se kroutí mezi slabičnými obratli. Tohle harampádí je místy pokryto černajícími šlachami a otupělými žilami. Krematorium, to je jiná, nenajdeme zde kosti (nestáhlé prozatím ze smyslu), které se povalují pod andělem vysazeným na podepsaný menhir. Po děsivých tvářích archandělů stékají čůrky krve, odkapávají na

lilii a na chryzantému. Tohle všechno nazýváme groteskním osudem, oslavovat zesnulá slova, místo abychom je použili za jejich života.

Vidíš čtenáři, tvůj předchozí vyprávěč, se nechal přerušit a nakonec i svést hrobem na lidskou mrvu, budu tedy pokračovat tam, kde on skončil. Časy, kdy se Guillaume Apollinaire díval do zrcadla, jež nazýval „Rimbaud položený do květů zla“, a vídal v něm odraz nové reality, zvláštní a kouzelné, jsou zapomenuty v knihách na vzdušný zámek. Okouzlení a uhranutí jsou zastíněny insomnií, která se zažírá do zapřených vrcholů. Naše zvadlé hlasy, skrytě nemocné, znetvořují tvořivost slova. A hnědící lidé ničí svými doupaty a norami prostor pro vlnivou odpověď krajiny, která nepřináší nic než bukety květů: bílé růže – žlutá zimnice, růže rudá – vlhká bída, lilie – zděděná bolest, sedmikráska – sedm smrtelných hříchů.

Armáda padlých, znovunarozených, okusují renesanční spisy, otrhují cáry otlouklého masa a groteskně pochodují porodnicí. Ubohá slova, otroci sešlapaného jazyka, podstupujete neúprosnou mutaci. Vztah mezi slůvkem a naším úmyslem je tak nebezpečně hubeňoučký. A proto už nikdy nic nenapišeme plyně a ani perem, protože inkoust vyplavila řeka nedochůdat, pálenky a živé nekoфеinové vody. Jen třetina ducha, zohavená odkrvenou látkou či prokrvená jedem, se vyjadřuje v belhových proslovech.

Minulost prožítá v adekvátních slovech je nezvratitelně měněna v sen probdělé noci. Šíří nás ruměná noční můra, která začíná od počátku pohybu víček, což vede ke skládkám nestrávených slov, našim hlavám: pronominální struska, adjektivní hromady, citoslovce v klecích vyrovnané jako pilastry. V odpadních hromadách se nacházejí uhasínající hlasy a mrtvoly lásek, jež se okusují navzájem. A přes toto verbálně smutné dekorum se rozeznává do všech pěti světových stran skřípot ozubeného kola.

Rozeřvává se: „Zapomeňte zvuky a tóny!“. Nové významy se rozpouštějí v masce nicoty. Chapadlovití, bezmocně se třepeme a upřímně se pohoršuje při kontaktu s neznámým materiálem.

Odejmete Slunci Měsíc, Měsíci Slunce a naše ústa zůstanou zchromlá nedostatkem a vyplněná kdákavým opakováním. Tato křižovatka, bez ramen, sevřený uzel rozumu, pohlcuje, žravý maelström, dokonce i osud a návaznosti s ním spojené. Vnitřní pulzování jejího žaludku je krásné jako bitevní pole, poseté pobitými družinami pohřebních slz padlých z tváře upadající smrti. Ty mrtvoly, rozsekané, udušené či stále agonizující, to jsou slova, pokryta lidskou hnilobou. Zvětralá slova se lepí jedno na druhé, až už nemůžeme více kvůli tomu lepu zavřít ani otevřít kompost. Dosud jsem nikdy nebyl svědkem takového spektra nauzey.

Prázdnotou slov mlátíme věty, filiace a znaky. Jatka těchto malých bílých sémiotických nadýchaných jehňátek vyplňují naše ostré mozky. Rozřízneme s nimi jakékoliv vazby. Viskózní lingvální ondulací připravujeme krásu a její pozadí: letmý pohled, jemné mrknutí – obscenní zírání. Čumíme na bláznivé tance zdrogovaných písmen a orgány pulzují a bobtnají. Rozum a vášně, emoce a mravouka, nesmrtelnost a smrt se již nikde neshodují s perverzním požitekem vzdáleného děsivého kroku. Obrazoborec a patolízal, deus ad patres, pod železným světlem, matnou cestou se ubírají k hřbitovu.

Ó Hrobníku, ó velký trhane. Tvůj šat vlaje daleko za tebou, když se dřeš. Jsi otrokem všežravé země. Můžeme číst tvé ruce, pokryté puchýři vylévajícími hnis setkání s násadou mezi stránky. Ty jsi vše a my jsme tebou. Čepel i ozubená násada lopaty se zakusuje do země a příležitostně ti saje žíznivě krev. Bezbolestně si však rozčesává cestu mnoha vrstvami. Pospěš si, má hlad! V našich dnech již nepoužívám slova, která jsem považoval dříve za přitažlivá. Slova, dříve opravdová jako novorozenec přísátý k ňadru matky, jsou tupá. A proto již dávám přednost rychlému a nemilosrdnému pohybu pavoučích nohou a klapotu jeho kusadel. Jeho oběť s holým pupkem je připravena být sežrána, bezmocná stejně jako slova bez výslovnosti. Tato bytost musí orchestrovat osm nohou a nikdy neklopýtne, my máme jen dvě a jsme stále na zádech. Prohlubujeme transfrázovou zemi každý den a každou noc, dokud nedosáhneme absolutního ponoru do konečné mnohosti.

Několik stvůr je vyhubeno, ale jsou tu další, krčí se ve vlhkých dírách a dně vyschlého moře. Jazykové fontáně zbývá jen jedno hubené hrdlo. Je tak monotónní jako rovné řádky. A když nezhanobený duch překračuje naši zemi, pociťuje překvapení vlaštovky, jež se posadila na syntetickou větev v zoologické zahradě: nemístnost.

Otto Hejnic **Richard Swing**

Otto Hejnic se narodil 15. 11. 1945 v Praze. Maturoval na hornické průmyslovce v Příbrami, nedostudoval Vysokou školu báňskou v Ostravě. Prošel řadou dělnických a technických profesí. Od roku 1990 do roku 2013 byl redaktorem firemních novin. Žije v Liberci. Publikoval v časopisech, novinách a sbornících (mj. Literární noviny, Salon Práva, Tvar, Dobrá adresa, Kalmanach, Světlik). Píše také výtvarné, hudební, divadelní a literární recenze. Je členem Kruhu autorů Liberecka a Obce spisovatelů. Vydané knihy: V pátek večer (povídkový cyklus, 1983), Dvě lásky na začátek (román, 1987), Ztracená závrať (povídky, 1997), Nebe na dosah (novela, 2002), O času a ohni (povídky, 2007), Zase zvednout hlavu (povídky, 2010), Sifon, Venda a jejich lásky (román, 2015). Dále je autorem libreta muzikálu Chytit kometu, (Divadlo Antonína Dvořáka Příbram, Divadlo U Hasičů Praha, obě 1999). Sestavil dva soubory hornických vyprávění: Příbramské hornické historky (2004) a Příbramské a jiné hornické historky (2007).

Jako by to bylo včera! Jsem příručí elektrozávodu Malý a známěj místní potápka. Moje ručičky opraví každé rádio a vím o zahraničních stanicích, kde se hraje swing. Zároveň jsem pianistou tanečního orchestru. Hrajeme každou neděli na odpoledních čajích v sokolovně. Před čtrnácti dny jsem byl poprvé vyslán panem šéfem do Prahy pro vypínače, odpory a elektronky. Chodil jsem kolem rozsvícených kaváren, ze kterých se ozývala božská hudba- swing!

Zvěstoval jsem to mladým klukům z dechové sekce a společně jsme zlomili starého kapelníka, který chtěl pořád hrát jen předválečné cajdáky. Taky jsem chtěl znovu získat svoji žábu, Miládku. Dovolila mi pár pus. Vypadalo to nadějně. Její láska však začala chladnout, když se o ni začal zajímat Eman, syn ředitele místního cukrovaru, a pozval ji na projížďku vozem svého tatíka značky Praga Piccolo. Přísahala mi, že během vyjížďky k ničemu nedošlo, ale její vřelost nápadně vystydla.

Hospoda U Zastávky se v neděli stávala pupkem malého světa. Všechno vřelo. Jak by se vrstvami usazenin tlačila nahoru hustá láva, jak by Oblík a Červeňák měly znovu začít soptit. Z Kolonie, z Ameriky, z Lázní se sem stahovali noví příslušníci kmene Lučanů, jak by očekávali znovuzrození slovanského Svantovíta. Dlouhý vlak vyplivoval rozjařené kluky z chmelařských vesnic, někteří přijížděli na pérácích, a jeden kluk z Chlumčan dokonce na trofejním wehrmachťáckém BMW s lodičkou.

Na tanečním čaji se Miládka objevila v Emanově doprovodu a dělala na něj oči. Nevytrhlo ji ani v našem městě poprvé provedené Beale Street Blues! Následovali divočí Svatí, kteří se dali na pochod, rozpumpovali celou sokolovnu, ale ona, které jindy nestačil parket, se sotva vlekla a nechávala se tisknout paťatým Emanem.

Hraju sólo! Vypálil jsem na veřejnosti svoji první klavírní improvizaci. Po mně se odvažuje trumpeták. Na parketě se rozpoutala vřava. Koutkem oka jsem zahlédl, jak jeden z namazaných chasníků při taneční figuře padá a sráží nemotorného Emánka. Tajného cíle je dosaženo. Trdla, dřeva a pometla Miládka nesnáší. Ale ouha! Místo aby od motovidla uraženě odešla, ho zvedá.

Ošetřuje ho! Saxofonové rify tepou. Vaříme Svaté čtvrt hodiny. Vřava dole vrcholí. Hraju sám s bubnem! Kapelník máchá rukama, že konec. Křičí, že mi dá padáka. Dělán, že nevidím, neslyším. Na sále vypukla rvačka. Vystřkuje mě od piána. Ve snaze náladu uklidnit si sám sedl za klávesy a spustil oblíbený doják Nejkrásnější hvězdy září ve Splitu nad mořem. Staří muzikanti se přidávají. Letící porcelánový pivní tácek trefil kapelníka do kolena. Nadskočil a zařval:

„Vypadni! A vy ostatní můžete táhnout taky!“

Kluci, místo aby začali demonstrativně balit nástroje, se přidávají ke Splitu. Pořadatelé vynášejí nejopilejšího rváče ze sálu.

„Už si s mojí muzikou, pásku jeden, nezhraješ!“ syčí kapelník a tře si koleno.

Kluci se mě nezastali. Ale já se poprvé v životě doopravdy vzbouřil: „Máme svobodu, pane kapelníku. Píše se rok 1947! A svoje cajdáky si nechejte na funusy!“

Kapelníka chytal amok. Byl to zavalitý brunátný padesátník, náležitě pyšný na svoje sokolské mládí, na slety, na svoji letitou autoritu: „Ven! Ať už tě tu nevidím!“

Doma jsem to schytl. Otec mi vynadal, máti řekla, že jsem hanba rodiny. Miládka dál podpírala kulhajícího Emanu. Kluci říkali, že se to časem srovná, ale byli rádi, že hrají na čajích, a nikdo z nich si nepřišel k nám zadžemovat.

• • •

Znovu jsem jel do Prahy. Sehnal jsem šéfovi triody a kondenzátory. Najednou vidím ceduli. Na tomhle rohu se nahrávají desky. Mamince k svátku, dědečkovi k narozeninám. Co mikrofon sejme, jehla vyryje přímo do šelaku.

Měl jsem s sebou všechny svoje peníze. Přišlo to jako blesk. Nahraju Svatí pochodují, se svým pekelným sólem. Když při něm málem lehla sokolovna popelem, tak to přece musí být síla! Miládka bude čubrnět! Vlastnoručně nahanou desku nikdy neviděla. Jazz, jak říkala, se jí vždycky líbil. A když jí desku věnuju, na Emanu zapomene.

Už už jsem sahal na kliku, ale v posledním okamžiku jsem se zarazil. Dveře se však otevřely.

„Uctívá poklona. Račte vstoupit,“ řekl štráfek v pestrobarevných ponožkách vemlouvavě a usmál se.

Čekal jsem šéfa, nějakého žoviálního třicátníka. Stál proti mně kluk, asi stejně starý jako já. Měl jsem na sobě sváteční oblek, ale byl přešitý z otcova huhňavým prskavým krejčím z naší ulice. V tu chvíli jsem měl pocit, že i jeho huhňavost a prskavost je v předválečném gabardénu nasáklá, že někde na něm musí být vidět i mastná krejčovská křída. Když jsem se rozhodl pro natočení, připadal jsem si jako anděl, který si jde pro požehnání a ohnivý meč, aby zvěstoval plamennou jazzovou pravdu do klimbajícího městečka na břehu Oharky.

V předsínce, kde byl psací stůl, se ze stěny usmíval Louis Armstrong, na druhém snímku se od piana díval Duke Ellington. Vlající vlasy patřily Rubinsteinovi, nebo snad Toscaninimu? Podlomila se mi kolena. Jako omámený jsem šel dovnitř, do místnosti s otevřeným klavírem, nad jehož strunami visel drahý mikrofon. Kolem stěn visely těžké tmavé závěsy. Na sešlíchce vedle ležela partitura notami úplně zčernalá. Měl jsem pocit, jako bych svou přítomností znesvětil posvátné místo. Jak bych byl přistižen, že se právě hrabu ze stohu. Hadí úsměv operatéra mne vtahoval dovnitř. S mlčenlivým despektem. Pro jistotu jsem nechal za sebou otevřené dveře.

„Noty si tu nechal pan Firkušný. Podle prstů hádám, že jste také pianista. Račte se rozehrát, prosím.“

Byl jsem natolik nervózní, že jsem se nemohl trefit do správných kláves. Jsem dřevák. Musím zdrhnout.

Klavír jsem normálně celkem zvládal. Byl jsem nejlepším žákem slečny Magdaleny Poulíčkové. Po velkém třesku v kapele pana Znamenáčka, kdy se kvůli politice sokolové, orlové, bolšáni, agrárníci, socdemáci a národní socialisté navzájem zhádali a pofackovali, Znamenáček vsadil na mladou krev. Byl jsem přijat na místo pianisty a za měsíc už jsem znal celý repertoár. Měl jsem v sobě tolik drzosti, že jsem starému kapelníkovi nutil swing, a když mě po mém extempóre vykopnul, pořád jsem si myslel, že mám pravdu. O to děsivěji jsem vnímal, že mne trémou roztřesené prsty zradily. Zdrhnout, dokud to jde.

„Zavřu dveře, jestli dovolíte. Předvčím jsme jedné slečně do Měsíční sonáty přitočili tramvaj,“ zažertoval štráfek. „Prosím. Můžete začít.“

• • •

Byla to děsivá totální ostuda. Zaplatil jsem, popadl jsem desku a utíkal pryč. Až za rohem jsem zjistil, že jsem ve studiu nechal kufřík s elektronkami.

Štráfek stál na rohu: „Už vás vyhlížím. Nechal jste si u nás kufříček.“

„Promiňte,“ vyhrknul jsem a začal jsem lovit z kapsy prachy.

„Peníze rozhodně nemohu přijmout,“ řekl a strčil ruce do kapes kalhot. Měl roury, trubky šestnáctky a tak barevné ponožky jsem ještě neviděl.

Vytáhl jsem poslední padesátku, která mi zbyla. Zavrtěl rezolutně hlavou.

„Alespoň pivo si dáte?“

Podíval se na hodinky. „Stejně za pět minut zavíráme. Dobrá. Víte, že jste mě zaujal?“

Přesunuli jsme se do vedlejšího lokálu. Sklenice cinkaly, chlapi vedle se o něčem hádali. Hlavní byly elektronky v kufru u mojí nohy.

„Tak blbě ještě nikdo nehrál?“

Napil se: „Piano necháme stranou. Líbilo se mi ale, jak zpíváte.“

„To bylo ze zoufalství. Původně jsem zpívat nechtěl.“

„Právě v tom to vězí. Že jste na zpěv nemyslel, tak vám vyšel. Máte výborný hlas a swingové frázování. Fakt. To se pozná.“

„Zpívám si akorát doma u piána, když si zkusím vytukat nový šlágr, které lovím z éteru. Bydlíme v Lounech na kopečku. Poslouchám půl Evropy.“

„Ve vnitřní Praze je poslech rádia horší, ale koluje tu halda desek. Znáte Lunceforda? Nebo Hyltona?“

Vrátila se mi sebedůvěra. „Sedím u rádia každé večer. Včera zrovna hrál Dorsey. Podle mého je ale nejlepší Duke Ellington!“

„Máte docela přehled. Jak se ti líbí Stan Kenton? Omluvte mne.“

„Kenton už snad ani opradovskej swing nehraje. Jsem spíš na Basieho.“

„Basie je výbornej. Nebudeme si radši tykat? Já jsem Jára.“

„Rudla.“

„Hraju na jazztrubku a trochu na banjo a kytaru. Byls v Lucerně na Graeme Bellovi? Ne?! První pořádná kapela přijede do Československa a ty, swingař, si sedíš doma?“

„Mám Lucernu pořádně z ruky,“ přiznal jsem mu.

„Dáme ještě pivo?“

„Moc nepiju. A hlavně musím na vlak.“

„Já vím. Docházejí ti prachy. Moment. Pane vrchní, dva prcky!“

„Vy swingaři pijete kořalku?“

„Jakou kořalku? Drinky! Až budete hrát na přehlídce v Lucerně, dáme si skotskou whisky. Tam ji vedou.“

„Kdepak Lucerna. My jsme dobrý tak na Zastávku. Trochu jsem to rozjel a kapelník mě vyhodil. Teď si můžu hrát leda doma.“ Musel jsem Járovo nadšení trochu ztlumit, posadit jeho vášeň do reálu.

Jára se bleskově zamyslel a pak nadšeně vychrčil:

„Richarde, mám nápad!“

„Jsem křtěnej Rudolf.“

„Richard zní víc americky. Co kdybysme se za 14 dní spolu předvedli v okýnku pro nové naděje na Valdeku? Tamní kapela mění obsazení. Když se budeme líbit, mohli bychom si s nima zahrát častěji.“

„Hnali by nás vidlema!“

„Jsi ve městě. Tady se vidle nenosí.“

„Kdepak.“

„Jsi nejlepší zpěvák, kterej se ukázal na levém břehu Vltavy. Na beton.“

„Pij limonády. Co Irmanov a Arnošt Kafka?“

„Ty jsou přece na pravém břehu!“

„Já nevím. Promiň. Musím na vlak. Ahoj.“

„Kde máš desku?“

• • •

Jára mě doprovodil k vlaku. Lokomotiva odhodila chuchvalec kouře a jisker. Vagóny se daly do pohybu. Vyklonil jsem se z okénka. Jára z peronu křičel: „Spolu to zvládneme. A kdyby ne, ty se ostudy bát nemusíš. Nikdo tě nezná. V sobotu přijed!“

• • •

„Jsi jako náměsíčněj,“ řekl mi šéf. Měl pravdu. Letoval jsem drátky v malé dílně, Oharka dál tiše šplouchala a Středohoří se modralo, ale metr nad zemí jak by začínala nějaká nová, nádherná, zatím nepoznaná krajina. Koňské potahy trousily na dlažbu kobližky, ale jako bych už byl někde jinde, v báječné jazzové zemi, známé jen z fotografií, kde místo slunce svítí pestrobarevné neony. Horko těžko jsem dával dohromady napůl spolykaná slova a tóny. Budu zpívat. Zpívat! Až v sobotním vlaku mě napadlo, že Jára si ze mě možná vystřelil.

Jára stál na perónu, v ruce držel trumpetu a hlásitě se chechtal. Rodiče měl pryč. Na půlhodinku jsme zaskočili do malého lokálu, který vypadal tak filmově a americky, že jsem pokukoval po dveřích, jestli dovnitř nenakoukne Clift Montgomery. Jára se hrnul k partě podobných pásků, a když se vrátil, měl v ruce několik desek. Zbytek soboty a celou neděli jsme cvičili, Járova trumpetu chvíli hledala svůj hlas, aby se nakonec zatřepetala nad periferijním dvorkem, kde bylo cítit nedělní vepřo knedlo zelo. Na zpáteční cestu mi dal haldu desek a not.

Otec pak mi zabouchával piáno, fukal se do hlavy a zlostně mručel, jaká blbost mi zase přeletěla přes nos. Podržela mě máti. Ale jinak se kolem mne pohybovali šedí, fádni, obyčejní lidé, kdežto já v představách letěl za jazzovými anděly. Až ve chvíli, kdy mi dělala na čele křížek, zalil mě pocit lásky a zahanbení, protože bez jejího laskavého, ale neustávajícího úsilí, bych od klávesnice piana utekl už v deseti letech.

Přezpíval jsem jí připravovanou skladbu a v jejím oku se objevila slza. Nebo snad ne? Vlak mne drncal k hlavnímu městu a rozhovor v kupé přehlušovaly břeškné trubky, pouštěné na gramofonu mé paměti.

Jára už čekal. A na Vinohradech, jako královský hrad, se tyčil rozzářený Valdek. Stejný pocit museli mít černí bluesmani, když z bavlníkových plantáží a dřevěných náleven v deltě Mississippi přijížděli k mrakodrapům Chicaga.

Z rukopisu připravovaného románu s pracovním názvem „Richard Swing“.

Připravil

Milan Hrabal

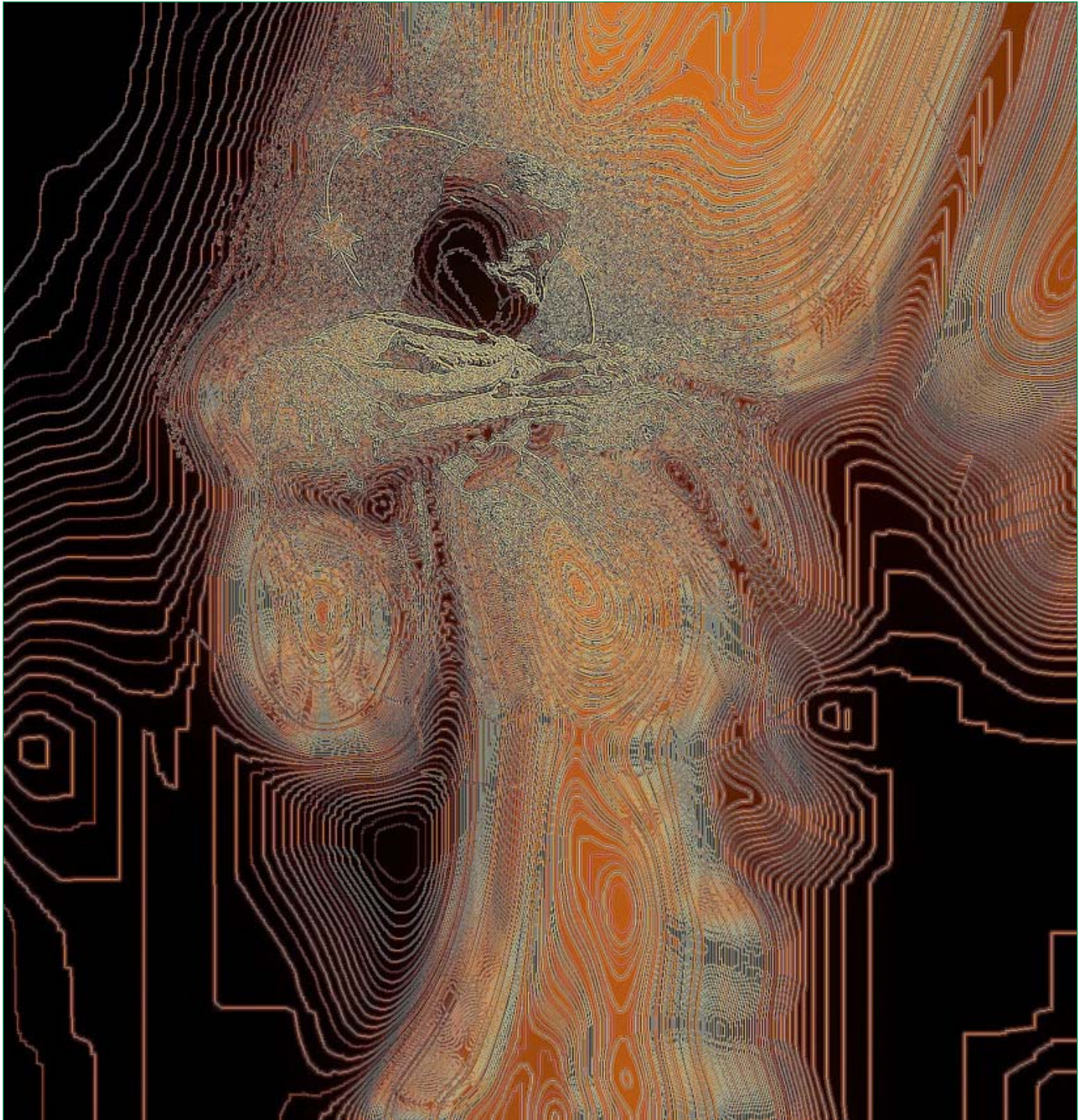

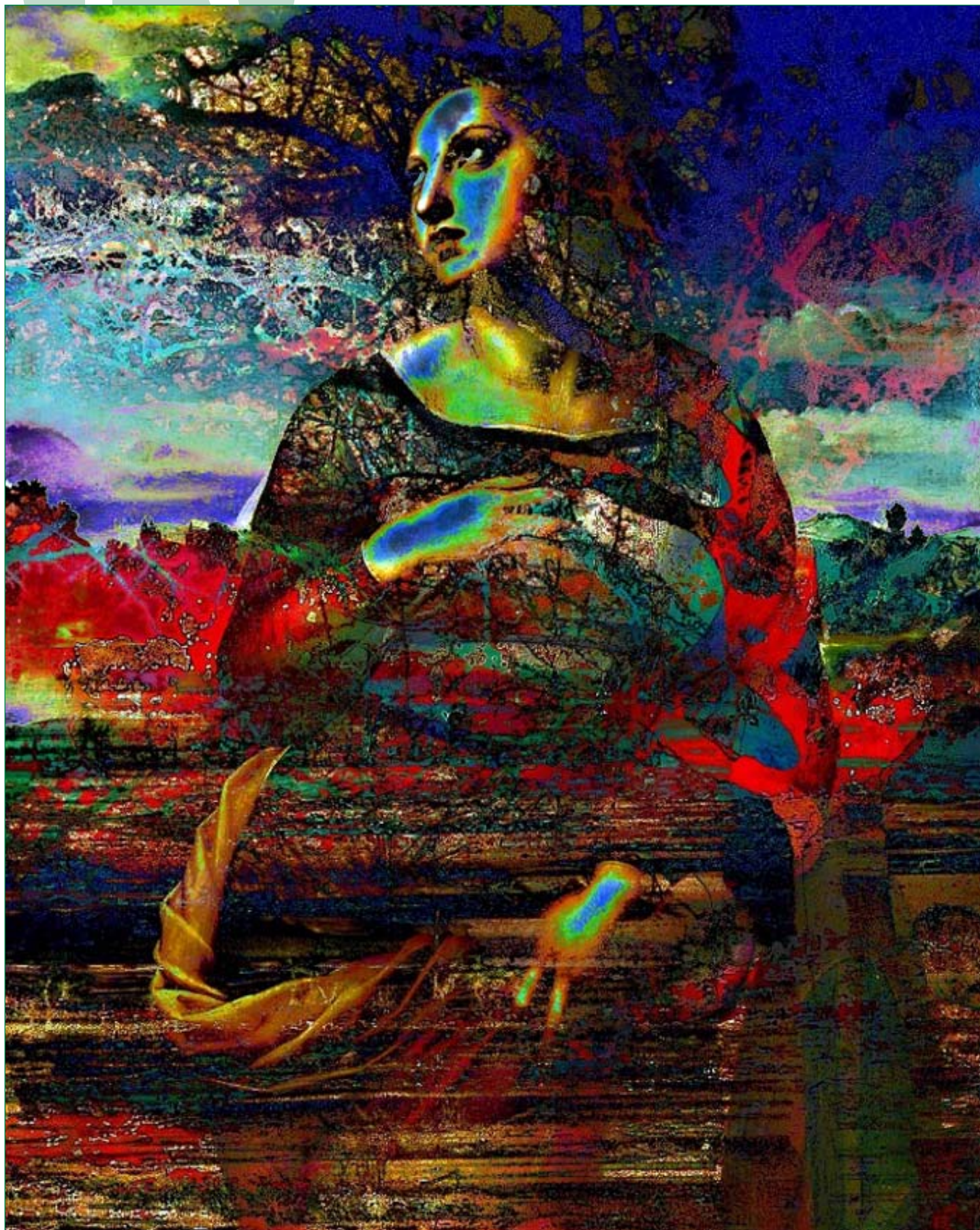
Pavel Herot **Fotografiky**

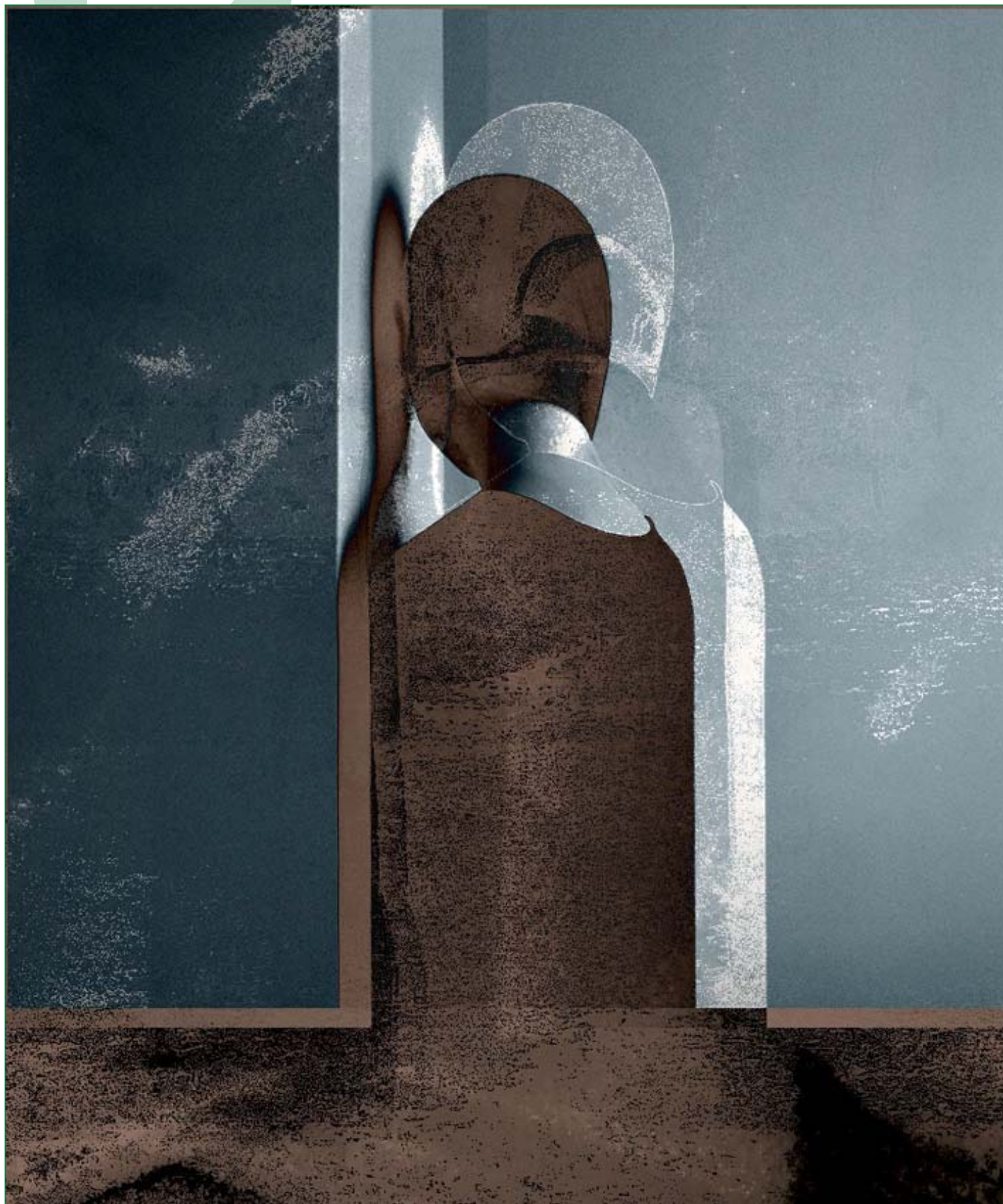

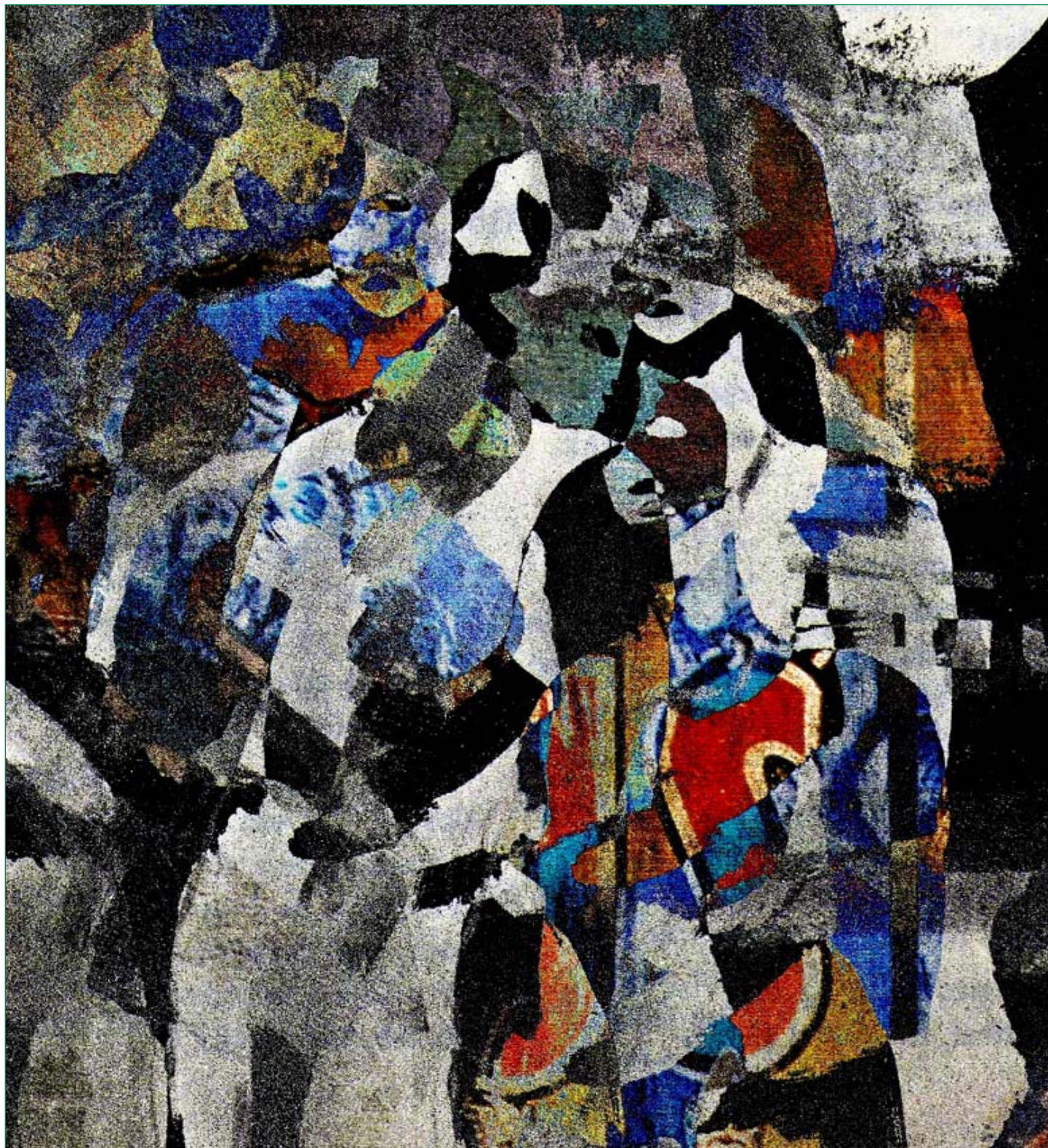

R
eichel

21

Michal Šanda Prokopské a Dalejské údolí

Sjarem vyrazí tisíce pražských výletníků do Prokopského a Dalejského údolí. Čtenáři literárních časopisů sedí o víkendech doma a čtou si literární časopisy. Projděte se tedy touhle unikátní přírodní krajinou alespoň očima. A kdyby se vám chtělo číst dál, právě vyšlo nové číslo časopisu Prokopák, ve kterém se parta štamgastů z Hurdálkovy chýše jedové spolu s hlubočepskými rodáky snaží o nemožné, aby se údolí nezmocnili developeři. Zdarma ke stažení je na adrese: <http://www.spdv.wz.cz/Prokopak.html>

Člověk mnoho vydrží, má-li cíl
T. G. Masaryk

PROKOPÁK

Noviny o současném dění v Prokopském údolí a okolí

1/2016

Nezávislý čtvrtletník, vycházející ve spolupráci se Společností proti developerské výstavbě v Prokopském údolí

Petra Placzková Semmering

Bagry pod Semmeringem

Stavby firmy JRD ničí chráněnou přírodu Prokopského a Dalejského údolí, bourají jeho specifický ráz a poškodují rekreační lokalitu (zatím) dostupnou všem Pražanům. To jsou fakta. Nic na tom nezmění zavádějící reklamní kampaně developera, které se počítají mezi utopickou vizi světlých zirků a vytvořením lhaním.

Když jsme jako obyvatelé Hlubočep vstoupili na půdu radnice Prahy 5, abychom zastavili nepochopitelné projekty, připadali jsme si jako cizinci v neznámé zemi. Zvyky jejích obyvatel nám připadali absurdní, jejich jazyku jsme nerozuměli, i když mluvili česky. Politici v kravatách a s naleštěným botkama zpočátku reagovali soustředěnými pohledy, vrdli, že jsou našimi sousedy, zlá doba je rovněž trápí a že „do toho budeme píchat“ společně. Jako věřila jsme však nevěřili, že domorodci hlavně zjišťují, jak moc toho víme, aby si ochránili vlastní impéřivě budované panství. Mizerná dostupnost informací a hlavním městem dávala klid. Prohládek úředníků

Jinonický dvůr

Oldřich Janota

Jinonický dvůr je samý bláto a hnůj. Když jsem tam po ránu rozdělával noviny, na zemi ležela nadočká krava ve stínu trávy sluneční hodiny prosí (jsem nebažka) Ať probíhá vstava, ať nespolehá na plyty

Jinonický dvůr každé má jen to co mu patří. Ležel jsem v příkopu, měl plešty běháky. Vzal jsem holk ležící a ten of se netrápí vrazil mu poslední tisíc mpekci. Nevím zda to nemělo lepší žít : když v bolesti

Jinonický statek na velký polek. V kráse nám vypraví! Soused pan Václav jak po drakle běháji mu křivky jako kufata. Márné jim z pytlů špe dravené zrní. Dřív na to pošli rýčile dneška jenom vrní. A ja nevím jestli už si na to nemám toly zrytnout?

Příběh skály Vysoká

Pěkný je pohled na Hlubočep. Na západě temný pás lesů, na severu skaliska Divých hradů a uprostřed trůní Vysoká - mohutný skalní masiv, tyčící se nad hlubočepskou kotlinou. Vysoká - to je takové logo Hlubočep. Její majestátní zjev upoutá snad každého. Forť si ji vylemici, její obrázky najdete v časopisech, okouzlila i významné umělce. Zvěštil ji třeba M. Holý, V. Špála a řada dalších. Ale z obrazů

Foto Rudolf Hylský, 1949

Lom pod skálou Vysoká

keré malovali věšinou ve dvacátých letech minulého století na nás hledí jiná Vysoká, neporušená a celistvá. Zato už přímo J. Brože z roku 1942 ukazuje Vysokou dnešní - dvě mocné vápencové plošiny s načervenalým kůželem sutí uprostřed.

Co se to vlastně tě naší Vysoké přihodilo? Na první pohled obyčejný sesuv. Ale co člověk, to jiný pohled. Zatímco laik vidí jen kopec spadlé hlíny, geolog rozeznává vrstvy vápenců a břidlic, které se tu před dvěma tisíci lety ukládaly na dně rozsáhlého gvhohorního moře. A ví také, že se právě z těchto mohutných podmořských usazenin zrodila dnešní Vysoká.

* Fotořování na str. 4

Foto Michal Šanda

Lom Požáry I

Lom Požáry I

Lom Požáry I shora

Rozvaliny
Trunečková
mlýna

Rozvaliny
vápenky Biskup,
Kvis & Kotrba

Lom Požáry II

Lom Požáry II

Lom Požáry II

Červený lom

Červený lom

Červený lom

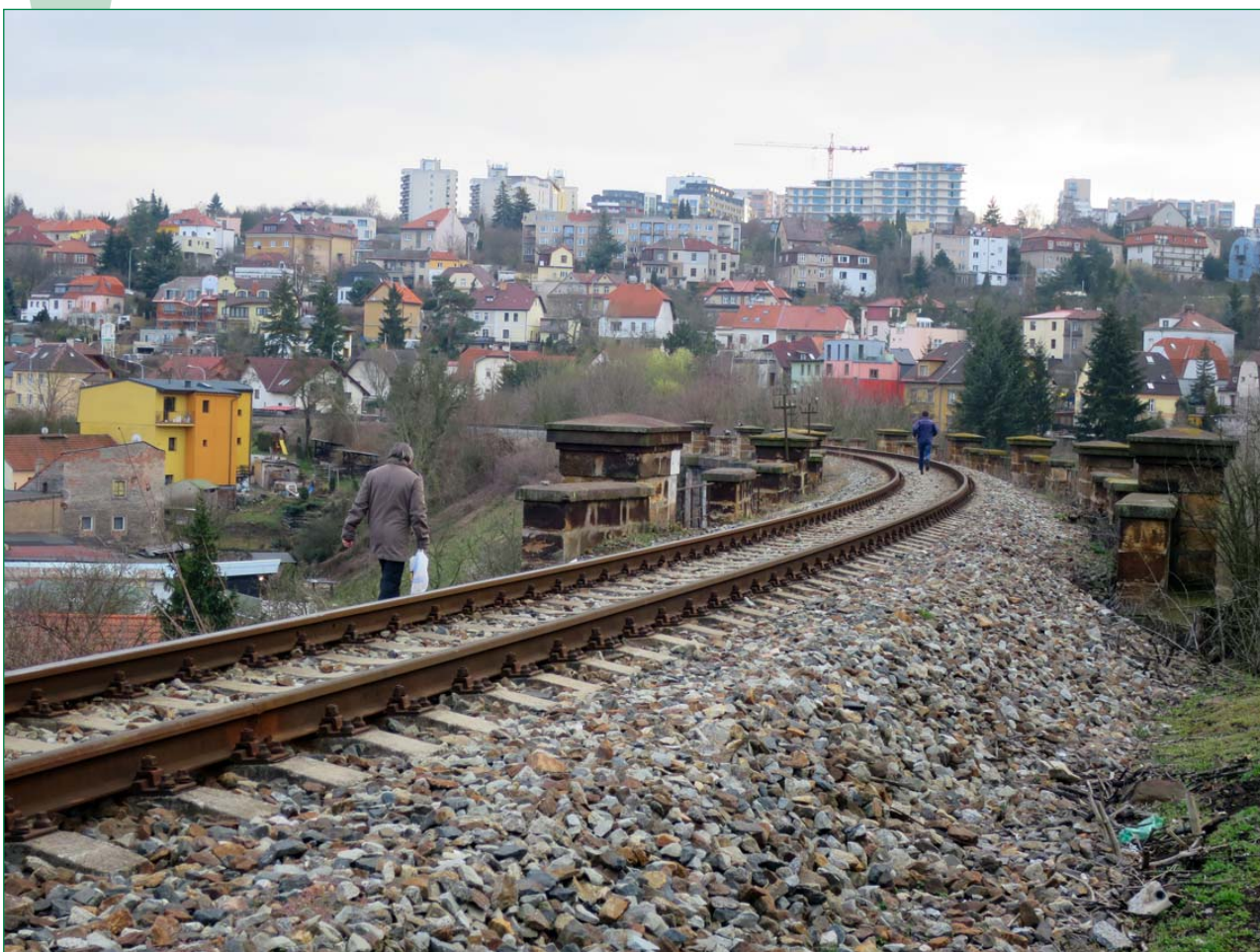
Původní domek
dělníků z lomu

Skála Vysoká

Semmering není
jenom pro vlaky

Pohled
ze Semmeringu
na Hlubočepy

Pohled
ze Semmeringu
na Hlubočepy

R
eichel
21

Lepenkové jízdenky

Lepenkové jízdenky jsou vynálezem Thomase Edmondsona, přednosty stanice z Miltonu na Newcastle a Carlisle dráze. Edmondson se narodil v roce 1792 a původně se vyučil truhlářem, což uplatnil při vylepšení systému výdeje jízdenek. Vymyslel systém ukládání do tzv. ternionů, svislých zásobníků se závažím, kde se po vytažení jízdenky vysunula jízdenka další, a datovací přístroj ovládaný nohou. Nejvýznamnějším Edmondsonovým vynálezem byl stroj, který jízdenky tiskl a zároveň opatřoval sériovým číslem.

Rozměry lepenkových jízdenek činí 57 mm, 30,5 mm a 0,8 mm a jsou stejné ve všech zemích mimo Japonsko.

České dráhy přestaly lepenkové jízdenky vydávat v roce 2001.

(mš)

52692 Karlštejn A Hořovice Lochovice Praha-Smíchov Rudná u Prahy Zbečno 2. tř. os. vl. Platí 1 den Kčs 4,00 ½ 2,00 Karlštejn A Hořovice 52692	86142 Řevnice C Lochovice Nížbor Praha hl. n. Praha-Holyně Stašov 2. tř. os. vl. Platí 1 den Kčs 4,00 ½ 2,00 Řevnice C Lochovice 86142	06322 Bechyně C Praha hl. n. 2. tř. os. vl. Platí 1 den Kčs 19,00 ½ 9,50 Bechyně C Praha hl. n. 06322	01377 Vyšší Brod klášter A Bezděkov u Klatov přes Sušici Havlíčkův Brod přes Doňov Praha hl. n. přes Ševětín 2. tř. os. vl. Platí 3 dny Kčs 32,00 ½ 16,00 Vyšší Brod klášter A Bezděkov u Klatov 01377
--	---	--	--

01226 ЗА ВСЯКИ ВЛАК FÜR ALLE ZÜGE СОФИЯ 2—СОФИЯ 2 ПРАГА ПРАГА ВАСИ 2 МЕСЕЦА GÜLTIG 2 MONATE 2 КЛАС JEBA RHL СОФИЯ 2 ПРАГА 01226
--

00656 Rychlíkový příplatek Vyšší Brod klášter A 1—1200 km Platí jen s jízdenkou, k níž byl vydán, jen do její cílové stanice. 2. třída Kčs 16,00 ½ 8,00 Vyšší Brod klášter A 1—1200 km 00656	11784 Sčítací lístek Platí jen ve spo- jení s občanským přepravním rej- stříkem k němuž byl vydán (M8) Kčs 0.10 11784	76114 Výdejna čas. jízdenek Brno hl. nádr. D Místěnka na rychlík 8. .... odjezd v 11. hod. třída 2. Kčs 4.— 76114	01616 Praha hl. n. 3 Berlin Stadtb. via Děčín-Schöna-Dresden Platí 2 měsíce Gültig 2 Monate 2. třída - Klasse Rbl 8,61 ½ 4,1 Kčs 86,10 ½ 43,10 Praha hl. n. Z3 Berlin Stadtb. Kčs 86,10 ½ 43,10 01616
---	---	---	--

21426 Praha-Dejvice A Pavlov Rudná u Prahy Středokluky 2. tř. os. vl. Platí 1 den Kčs 2,00 ½ 1,00 Praha-Dejvice A Pavlov 21426	67509 Tábor F Bechyně Heřmaničky Křeč Lišnice Pacov Veselí n. Luž. zast. 2. tř. os. vl. Platí 1 den Kčs 4,00 ½ 2,00 Tábor F Bechyně 67509	64802 Třeboň lázně B Chlum u Třeboně Lužnice 2. tř. os. vl. Platí 1 den Kčs 1,00 ½ 0,50 Třeboň lázně B Chlum u Třeboně 64802	66840 Bechyně C Tábor 2. tř. os. vl. Platí 1 den Kčs 4,00 ½ 2,00 Bechyně C Tábor 66840
41168 Mikulov na Moravě B Hrušovany n. Jevišovkou Valtice město 2. tř. os. vl. Platí 1 den Kčs 2,00 ½ 1,00 Mikulov na Moravě B Hrušovany n. Jevišovkou 41168	01036 Sudoměřice u Tábora Chýnov Padařov Roudná Tomice Vrchotovy Janovice 2. tř. os. vl. Platí 1 den Kčs 4,00 ½ 2,00 Sudoměřice u Tábora Chýnov 01036	01294 Praha-Vysočany F Směr Příšovice-Lišný: Antonínov Harrachov Levínská Olešnice Nová Ves n. M. Támpe 2. tř. os. vl. Platí 1 den Kčs 19,00 ½ 9,50 Praha-Vysočany F Antonínov 01294	01860 Praha střed B5 Hodkov přes Velim-Maleš Směr Sadská-Křinec: Domousnice Jičín 2. tř. os. vl. Platí 1 den Kčs 14,00 ½ 7,00 Praha střed P5 Hodkov 01860

R
eichel
21

Z Vietnamu (I)

Jestliže tak před pěti lety bych se smál představě, že budu jezdit do Asie „dívat se“ na to, jak se tam žije. Nebyl jsem třeba v Kodani, Madridu, Dublinu, nikde v USA či Austrálii, ač jsem si myslel, že tam musím jet. Teď jsem se vrátil z Vietnamu, předtím jsem byl Hongkongu a Macau a na pár místech v Indii. Už mám v hlavě mapu světa posunutou, Evropa není v jejím centru. Sami si za to můžeme, že dynamické jsou jiné části Země, Evropa je jako důchodce na letním bytě, kterému vadí, že se moc rojí včely a že ráno nedostal čerstvé loupáky...

Vadily mi ty Krampolovy vtípky o Vietnamcích, o bambusu a rýži, stejně jako mně vadí pořád tykání vietnamským prodávacům ve večerkách. Ta buranská připitomělost Pepiků a jejich Mařen, žijících stále v třídní společnosti, jak si užít trochu velkopanskosti. To nemá vůbec spojitost s vietnamským vařením pervitinu či falšováním značek (mimochodem i módní značky jsou ve své podstatě značně falešné).

Stejně tak je nehorázná potřeba vyvážet naše špatné svědomí zpět do Vietnamu v rámci „rozvojové pomoci“. Vietnam to nepotřebuje, to „potřebujeme“ my, abychomn se mohli svědomitě

Foto Jakub Šofar

tetelit představou, že jsme položili ruku k dílu. Vietnam potřebuje investice (a Japonci nebo Francouzi to ví) a ne leukoplasty se srdíčkama.

Po téhle smutné předešle něco veselejšího: dopravní provoz. Rozdíl mezi Hanojí a HCM City (Hočimimovým městem) čili Saigonem je v počtu křižovatek řízených semaforem. V centru Hanoje skoro nejsou, tam se jezdí na oční kontakt a na drzost. Podle jednoho expata zahyne za jeden den ve Vietnamu na vozovkách 40 lidí. To je hodně málo na to, co se tam děje. Takže pár fotek z Hanoje, kde jsou v provozu 4 miliony motorek, skútrů a mopedů.

Jakub Šofar

V příštím čísle vychází 1. května 2016

v tento den

v roce

1707 Aktem o unii došlo ke vzniku Království Velké Británie

1786 měla premiéru Mozartova opera Figarova svatba

1881 se narodil francouzský náboženský myslitel Pierre Teilhard de Chardin

1931 byl otevřen newyorský mrakodrap Empire State Building

1951 v Mnichově zahájilo vysílání Rádio Svobodná Evropa

1994 zemřel pilot Formule 1 Ayrton Senna

2004 Česká republika se stala součástí Evropské unie

svátek má Práce

a v církevním kalendáři Dělník sv. Josef

Na shledanou příště!
Ne za pomeňte!